

Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö: Pedagogi- nen dokumentointi varhaiskasvatuksessa

Tiia Kekki

2024 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö: Pedagoginen dokumentointi
varhaiskasvatuksessa**

Tiia Kekki
Sosionomi, AMK
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2024

Tiia Kekki

Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö: Pedagoginen dokumentointi varhaiskasvatuksessa

Vuosi

2024

Sivumäärä

55

Tavoitteena tällä päiväkirjamuotoisella opinnäytetyöllä oli kehittää päiväkotiryhmässämme tapahtuvaa pedagogista dokumentointia, jonka avulla saadaan pedagogiikkaamme ja päivittäistä lasten arkea näkyvämmäksi vanhemmille ja samalla pyrkiä lisäämään lasten ja vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa. Työelämäkumppanina toimi Vantaan kaupungin varhaiskasvatusyksikkö. Raportoin työstäni päivittäin kahdeksan viikon ajan ja jokaiselle viikolle oli asetettu teema varhaiskasvatuksen teoriaan liittyen ja peilaan työtäni näihin teoreettisiin tietoperustoihin. Jokaisen viikon teema liittyi pääteemaan eli pedagogiseen dokumentointiin. Tavoitteena oli myös oman ammatillisen osaamisen kehittäminen tämän päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön kirjoittamisen myötä. Opinnäytetyön tietoperustassa on avattu varhaiskasvatusta, pedagogiikkaa, osallisuutta ja pedagogista dokumentointia.

Saimme kahdeksan viikon aikana ryhmämme pedagogisen dokumentoinnin aloitettua ja toimimaan hyvin. Lasten huoltajat ottivat pedagogisen dokumentoinnin ryhmässämme hyvin vastaan ja olemme saaneet huoltajilta positiivista palautetta Instagram-tilistämme ja kaikista perheistä on huoltajia seuraamassa tiliämme. Olemme saaneet kirjalliset valokuvausluvut melkein kaikilta perheiltä tämän syksyn aikana, joten saamme ottaa valokuvia suurimmasta osasta ryhmämme lapsia. Esihenkilöni antaman palautteen mukaan toiminnan dokumentointi tukee huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä. Jatkossa voisi kehittää pedagogista dokumentointia laajemmaksi, lisäämällä monipuolisempia dokumentteja. Arviointi on tärkeä osa pedagogisen dokumentoinnin kehittämistä ja tätä tulisi tehdä jatkossa enemmän.

Tiia Kekki

A diary-based thesis: pedagogical documentation in early childhood education

Year

2024

Pages

55

The purpose of this diary-based thesis was to develop pedagogical documentation in our group to make our pedagogy and daily children's life in early childhood education more visible to parents and in the process to increase the participation of children and parents in early childhood education. The working life partner was a City of Vantaa's early childhood education unit. I reported daily about my work for eight weeks, and each week had a theme related to early childhood education theory, and I referred my work to this theoretical background. Each week's theme was related to the main theme that was the pedagogical documentation. The purpose was also to develop my own professional knowledge by writing this diary-based thesis. The theoretical background of this thesis is based on early childhood education, pedagogy, participation and pedagogical documentation.

Within eight weeks, we were able to start the pedagogical documentation in our group and get it to work well. The guardians responded well to the pedagogical documentation in our group, and we have received positive feedback from guardians about our Instagram account and there are guardians from all families following our account. We have received written permissions to take photos of children from almost all the families in this autumn, so we are allowed to take photos of most of the children in our group. The feedback given by my superior, shows that documenting the activities supports collaboration with parents. Pedagogical documentation could be developed, in the future, further by adding more versatile documents. Evaluation is an important part of the evolving of the pedagogical documentation and in the future this should be done more.

Keywords: Early childhood education, pedagogy, pedagogical documentation, participation

Sisällys

1	Johdanto.....	6
1.1	Työelämäkumppani	6
1.2	Keskeiset käsitteet.....	7
1.2.1	Varhaiskasvatus	7
1.2.2	Pedagogiikka	8
1.2.3	Pedagoginen dokumentointi	8
1.2.4	Osallisuus varhaiskasvatuksessa	10
2	Nykytilan analyysi	10
2.1	Nykyinen työ ja osaamisen arviointi.....	10
2.2	Sidosryhmät	12
2.3	Vuorovaikutustaidot	14
2.4	Työnkehittäminen.....	15
2.5	Opinnäytetyöntavoitteet	15
3	Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö	15
3.1	Autoetnografia.....	15
3.2	Eettisyys ja luotettavuus	16
4	Päiväkirjaraportointi.....	16
4.1	Viikko 1: Varhaiskasvatus ryhmässämme	16
4.2	Viikko 2: Pedagogisen dokumentoinnin aloittaminen ryhmässämme	20
4.3	Viikko 3: Havainnointi	25
4.4	Viikko 4: Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö	30
4.5	Viikko 5: Lasten osallisuus	34
4.6	Viikko 6: Lasten digitaalinen osaaminen	37
4.7	Viikko 7: Tiimityö	41
4.8	Viikko 8: Arviointi	44
5	Yhteenveto	48
	Kuviot	55

1 Johdanto

Tämän päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön ajatus on hautonut jo pitkään, sillä ryhmässämme on ollut tarve pedagogisen dokumentoinnin kehittämiseksi. Tällä hetkellä ryhmässämme pedagogisesta dokumentoinnista paljon jää vain meidän varhaiskasvatuksen työntekijöiden saataville. Asiakaskuntamme on monikulttuurista, jolloin päivittäisten kuulumisten vaihtaminen on ajoittain niukkaa, sillä yhteistä kieltä ei välttämättä ole. Osa ryhmän lapsista on vielä niin pieniä, etteivät he itse osaa vielä kertoa päivänsä kulusta, jolloin näissä tilanteissa vanhemmat ovat meidän kertomamme kuulumisten varassa. Tarkoituksena on ottaa enemmän kuvallista dokumentointia käyttöön, jolloin voimme jakaa lasten päiväkotiarkea vanhemmille kuvien avulla. Tähän olen suunnitellut vasuseinän rakentamista, mihin kerätään valokuvia lapsista ja toiminnasta, sekä sanallisesti avataan toimintaa vanhemmille. Vasuseinä rakentuu puun muotoon ja se on lasten ja vanhempien nähtävillä ryhmän seinällä ja siellä oleviin asioihin on helppo palata lasten kanssa.

Varhaiskasvatuksen pedagogiikan ja arjen näkyvämmäksi tuominen antaa mahdollisuuden osallisuuteen varhaiskasvatuksessa niin vanhemmille, kuin lapsillekin. Vanhemman saadessa monipuolisesti tietoa siitä mitä varhaiskasvatuksessa tapahtuu, on hänen mahdollisesti helpompaa olla osallisena esimerkiksi toiminnan suunnittelussa. Lapset otetaan vahvemmin osalliseksi pedagogiseen dokumentointiin muun muassa valokuvaamalla, videoimalla ja ideoimalla toimintaa yhdessä. Otamme käyttöömme Instagramin, jonka avulla voimme kuvien tuoda päivän toimintaa esille.

Tavoitteena tällä päiväkirjamuotoisella opinnäytetyöllä on kehittää ryhmässämme tapahtuvaa pedagogista dokumentointia, jonka avulla saadaan pedagogiikkaamme ja päivittäistä lasten arkea näkyvämmäksi vanhemmille ja samalla pyrkiä lisäämään lasten ja vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa.

Valitsin opinnäytetyöni muodoksi päiväkirjan, sillä se on helppo toteuttaa työn ohessa ja antaa samalla mahdollisuuden kehittää omaa ammattitaitoa. Toteutan päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön omassa työpaikassani, omassa ryhmässäni syys-marraskuun aikana kahdeksan viikon ajan. Jaan muulle työyhteisölle saadut tulokset kehittämistyöstä, saatuaani opinnäytetyöni valmiiksi.

1.1 Työelämäkumppani

Päiväkirjamuotoisen opinnäytetyöni työelämäkumppanina toimii Vantaan kaupungin varhaiskasvatusyksikkö. Olen toiminut kyseisessä yksikössä varhaiskasvatuksen opettajana vuodesta 2021. Varhaiskasvatusyksikkömme koostuu kahdesta eri päiväkodista. Päiväkoti, jossa

työskentelen, koostuu viidestä ryhmästä, joissa lapset ovat iältään yhdestä viiteen vuotiaita eli kaikki ryhmämme ovat sisarusryhmiä. Esiopetusikäisiä meillä ei ole, vaan he sijoittuvat yksikköme toiseen päiväkotiin. Ryhmässämme toimii kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, sekä henkilökohtainen avustaja.

Varhaiskasvatus on kasvatuksellista vuorovaikutusta, joka tapahtuu pienten lasten eri elämämpiireissä. Vantaalla varhaiskasvatuksessa päämääränä on, että lapselle kehittyy kyky oppia, ajatella, vaikuttaa, osallistua ja toimia vuorovaikutuksessa, huolehtia itsestään. Lapsen laajalaisella osaamisella luodaan pohjaa varhaiskasvatukseen ja siellä annetaan lapselle positiivisia kokemuksia oppimisesta. (Vantaa 2024.) Osallisuus ja vaikuttaminen on osa vantaalaista varhaiskasvatusta ja pyrim tätä lisäämään kehitystyössä ryhmässäni mahdollistamalla näitä enemmän ja ottamalla lapset mukaan pedagogiseen dokumentointiin vahvemmin.

1.2 Keskeiset käsitteet

Keskeisiä käsitteitä tässä päiväkirjamuotoisessa opinnäytetyössä ovat varhaiskasvatus, pedagogiikka, pedagoginen dokumentointi ja osallisuus. Avaan käsitteet seuraavissa luvuissa.

1.2.1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on kokonaisuus, joka muodostuu lapsen suunnitelmallisesta ja tavoitteellisesta opetuksesta, hoidosta ja kasvatuksesta ja siinä on pääpaino pedagogiikalla. Varhaiskasvatusta on mahdollista antaa lapsille, jotka eivät ole vielä oppivelvollisuusiässä. Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkoti, perhepäivähoito ja avoinvarhaiskasvatustoiminta. Varhaiskasvatuslaissa määriteltyä päiväkotitoimintaa saa järjestää tai tuottaa kunta, kuntayhtymä tai yksityinen palveluntuottaja. (Varhaiskasvatus laki 540/2018)

Varhaiskasvatuksen tehtäviä ovat muun muassa tukea lapsen oppimista, kasvua ja kehitystä. Varhaiskasvatus edistää lasten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, sekä syrjäytymisen ehkäisyä. Varhaiskasvatus myös tukee vanhempia kasvatustyössä ja mahdollistaa vanhempien työelämään tai opiskeluun osallistumisen. Lasten osallisuus ja yhteiskunnassa toimijuus vahvistuu varhaiskasvatuksessa opituilla tiedoilla ja taidoilla. (Opetushallitus 2024a)

Varhaiskasvatuksen toteuttamista, järjestämistä ja kehittämistä ohjaa ja tukee varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Varhaiskasvatussuunnitelmat koostuvat kolmesta eri tasosta, joita ovat valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet edistävät koko maassa laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista. (Opetushallitus 2024.) Oppimiskäsitys, jonka mukaan lapset kehittyvät, kasvavat ja oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristönsä kanssa, luo pohjan varhaiskasvatussuunnitelman perusteille (Opetushallitus 2022, 23).

Tärkeä osa lapsen kasvua ja oppimista on varhaiskasvatus, joka luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle ja laaja-alaiselle osaamiselle (Opetushallitus 2022, 21,25). Laaja-alainen osaaminen rakentuu taitojen, tietojen, asenteiden, arvojen ja tahdon kokonaisuudesta. Lapsen kasvua yksilönä ja yhteisönjäsenenä edistetään laaja-alaisen osaamisen kehittymisellä. Laaja-alaista osaamista vahvistetaan laadukkaalla pedagogisella toiminnalla. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritellään kuusi osaamisen osa-aluetta, jotka muodostavat laaja-alaisen osaamisen. Näitä ovat: ajattelu ja oppiminen, itsestään huolehtiminen ja arjen taidot, digitaalinen osaaminen, monilukutaito, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, sekä osallistuminen ja vaikuttaminen. (Opetushallitus 2022, 25-26.)

1.2.2 Pedagogiikka

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa pedagogiikka pohjautuu tiettyyn arvoperustaan, käsitteeseen millainen lapsi on, mitä lapsuus ja oppiminen ovat. Pedagogisen toiminnan perustana on tietämys lapsen kehityksestä, kasvusta ja oppimisesta, sekä lapsuuden merkityksen ymmärrys. Pedagogiikalla tarkoitetaan monitieteiseen, etenkin varhaiskasvatus- ja kasvatustieteelliseen tietoon pohjautuvaa tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa, jota johdetaan ammatillisesti ja on ammattihenkilöstön toteuttamaa, päämääränään lasten hyvinvointi ja oppiminen. (Opetushallitus 2022, 21,24).

Pedagogiikka varhaiskasvatuksessa on käytännön toimintaa, joka ilmenee kaikissa tilanteissa päiväkotia päivän aikana. Kasvatus, opetus ja hoito ovat asioita, joiden ympärille pedagogiikka rakentuu. Varhaiskasvatuksen arki koostuu kulttuurisista käytännöistä ja vuorovaikutuksesta lasten ja aikuisten välillä. Merkityksellistä pedagogista toimintaa ovat kaikki hetket päivässä. Pääpaino on sillä mitä toiminnassa tapahtuu ja tärkeää onkin henkilöstön asiantuntijuus siinä, miksi jokin asia tehdään ja miten. (Lastentarhanopettajaliitto 2017, 9-10.)

Pedagogiikka varhaiskasvatuksessa sisältää myös vuorovaikutuksen lasten ja vanhempien kanssa. Tavoitteena pedagogiikalla on tukea lasten hyvinvointia ja oppimista vastavuoroisesti lasten ja vanhempien kanssa, sekä yhteistyössä samalla mahdollistaen osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden kokemuksia. (Kangas, Lastikka & Karlsson 2021, 15.)

1.2.3 Pedagoginen dokumentointi

Pedagoginen dokumentointi on keskeinen työmenetelmä varhaiskasvatuksen suunnittelussa, toteuttamisessa, kehittämisessä ja arvioinnissa. Pedagoginen dokumentointi on prosessi, jossa havaintojen, dokumenttien ja näiden vuorovaikutuksellinen tulkinta muodostava ymmärryksen pedagogisesta toiminnasta. Sen avulla mahdollistetaan lasten ja vanhempien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. (Opetushallitus 2022. 41.)

Tavoitteita dokumentoinnille ovat toiminnan tallentaminen ja tekeminen näkyväksi, tiedottaminen toiminnasta, muistojen tallentaminen myöhempää analysointia varten. Tavoitteita pedagogiselle dokumentoinnille ovat varhaiskasvatuksen työntekijöiden ammatillinen kehittyminen, lasten ja vanhempien tukeminen osallisuudessa ja toimijuudessa, varhaiskasvatuksen demokratian lisääminen. Lisäksi tavoitteita ovat dokumenttien pedagogisen prosessoinnin myötä toiminnan arviointi, suunnittelu ja kehittäminen ja yhteisten ajatusten muodostaminen varhaiskasvatuksen olennaisista ja tärkeistä asioista. (Rintakorpi & Vihmari-Henttonen 2017, 10.)

Dokumentoinnin sisältöjä ovat esimerkiksi valokuvat, videot, äänitteet, piirroksot ja muut lasten työt, erilaiset muistiinpanot, sekä vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan yhteisten keskustelujen tallenteet (Rintakorpi & Vihmari-Henttonen 2017, 10). Käyttämällä dokumentointia voidaan tallentaa lasten oppimista, kehitystä, kokemuksia, ajattelua ja eri hetkien tunnelmaa. Etenkin pienten lasten arjen välittämisessä vanhemmille on dokumentointi merkityksellistä. Pedagogisen tarkoituksen dokumentointi saa vasta, kun dokumentoinnin avulla saatua tietoa käsitellään ja käytetään apuna suunnittelussa, toteuttamisessa, kehittämisessä ja arvioidessa tavoitteellista pedagogista toimintaa. Pedagogisella dokumentoinnilla saadaan lapsen toiminta näkyväksi lapsille itselleen, vanhemmille ja varhaiskasvatuksen työntekijöille. Kun dokumenttien avulla käydään keskustelua, tekee dokumentointi lasten toiminnasta merkityksellistä. Pedagoginen dokumentointi tekee varhaiskasvatuksen toiminnan näkyväksi. (Ahonen 2017. 140-141.)

Dokumentoinnista tulee pedagoginen prosessi kysymällä, tulkitsemalla, dokumentoimalla, johtopäätöksiä tekemällä, sekä toimintaa muuttamalla. Prosessi alkaa, kun jokin asia kiinnittää varhaiskasvattajan huomion esim. jokin tapahtuma ryhmässä. Pedagogisesti perustellut kysymykset, liittyen asiaan mistä halutaan lisää tietoa, alkavat suunnata pedagogista dokumentointia ja havainnointia. Näiden tallenteiden avulla päästään pohtimaan tapahtumaa, josta tehdään johtopäätöksiä ja niiden perusteella muutetaan toimintaa. Pedagogisen dokumentoinnin prosessi on kuitenkin monimuotoinen, eikä aina etene suoraviivaisesti. (Rintakorpi & Vihmari-Henttonen 2017, 78-79.) Osa pedagogisen dokumentoinnin prosessia on lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (Opetushallitus 2022, 41).

Pedagogisen dokumentoinnin tarkoituksena on vaikuttaa siihen, miten oppiminen ymmärretään, miten rakennetaan oppisympäristö ja toimintakulttuuri, sekä mitä lasten kanssa tehdään. Varhaiskasvatuksen pedagoginen dokumentointi liittyy luovasti ja lapsilähtöisesti laajalaiseen osaamiseen, lasten toimijuuteen, osallisuuteen ja positiiviseen pedagogiikkaan. Pedagogisen dokumentoinnin avulla voidaan selvittää mitä lapsi osaa ja minkä osaamista hän tavoittelee, sekä miten uuden osaamista voidaan parhaiten tukea. (Lastentarhaopettajienliitto 2017, 27.)

1.2.4 Osallisuus varhaiskasvatuksessa

Lapsen osallisuus on ryhmässä tapahtuva ilmiö. Siinä kaikki osapuolet kuuntelevat ja kertovat, tulevat kohdatuksi ja ovat vastavuoroisessa vuorovaikutuksessa. Osallisuudessa pysähdytään myös kuuntelemaan muita. Osallisuudessa, itsensä ilmaisemisen lisäksi, on oleellista se, että asioita tarkastellaan myös toisen tai koko ryhmän näkökulmasta. Osallisuuden toimintakulttuuriin varhaiskasvatuksessa kuuluvat lapset, vanhemmat ja henkilökunta. (Kangas ym. 2021, 77.)

Lasten aktiivinen havainnointi ja havaintojen jakaminen on osa osallisuuden toteutumista. Jotta osallisuuden toteutuminen onnistuu, vaatii se henkilökunnalta myös kykyä kuunnella lasta ja olla läsnä. Toiminta tulee suunnitella lasten aktiivisuutta ja toiminnallisuutta tukevaksi heidän taitojensa ja kehityksensä mukaiseksi ja arvioida toimintaympäristöä, jotta osallisuus voi toteutua. (Ranta 2021, 115-116.) Kun aikuiset tavoittavat lapsen näkökulman asioihin, voi lapsi kokea aitoa osallisuutta. On tärkeää, että lapsi kokee tullessa kuulluksi ja näin ollen hyväksytyksi. Aikuisen tulee kannustaa lapsia mielipiteidensä ilmaisemiseen ja vuorovaikutukseen. (Roos 2016, 56.)

Osallisuutta edistää lasten ja vanhempien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin (Opetushallitus 2022, 34). Vanhempien osallisuuden lisäämisessä auttaa vanhempien ideoiden ja aloitteiden kerääminen, sekä arjen tutuksi, sekä näkyväksi tekeminen (Vanhempainliitto 2024).

2 Nykytilan analyysi

2.1 Nykyinen työ ja osaamisen arviointi

Olen työskennellyt nykyisessä työpaikassani varhaiskasvatuksen opettajana vuodesta 2021 ja opettajan töitä olen tehnyt vuodesta 2005 lähtien. Olen suurimman osan työurastani tehnyt opettajan sijaisuuksia, mutta olen välillä opiskellut lähihoitajaksi ja valmistuin 2021, joten minulla on toistaiseksi voimassa oleva työsuhde Vantaan kaupungilla varhaiskasvatuksen lastenhoitajana. Olen tehnyt myös keikkatyötä varhaiskasvatuksessa ja keikat ovat saattaneet olla myös avustajan töitä, eli minulla on työkokemusta kaikista varhaiskasvatuksen nimikkeistä paitsi varhaiskasvatuksen sosionomista. Meidän yksikössämme ei vielä ole ketään sosionomin työnkuvalla töissä, eli se työnkuva on meille kaikille, esihenkilöitä myöten, uusi.

Nykyisessä ryhmässäni olen työskennellyt vuoden ajan, mutta toisen varhaiskasvatuksen opettajan kanssa olen työskennellyt aiemmin kaksi vuotta samassa ryhmässä, eli toistemme työtavat ovat meille tuttuja ja jaamme samanlaiset tavoitteet lasten kasvuun, kehitykselle ja oppimiselle. Ryhmästämme puuttuu kirjoitushetkellä lastenhoitaja. Meidän varhaiskasvatus

yksikössämme on käytössä parijohtajuuden malli ja saimme elokuussa toisen uuden esihenkilön, joten hänen kanssaan opettelemme uusia toimintatapoja.

Oma työkuvani on siis tällä hetkellä opettajan ja siihen liittyvät työtehtävät ja vastualueet. Olemme opettaja parini kanssa jakaneet lapset, ja hän pitää kaikkien tuenlasten varhaiskasvatuskeskustelut ja muut tukiin liittyvät palaverit. Minä pidän loppu ryhmän varhaiskasvatuskeskustelut ja Hyve-mallin mukaiset keskustelut. Suunnittelemme ja arvioimme toimintaa yhdessä, sekä erikseen, sillä pienryhmille suunnitellaan eriytettyä toimintaa.

Varhaiskasvatuksen opettajan tehtävänä on edistää ja tukea lasten oppimista ja kasvua, sekä osaamisen kehittymistä. Opettajat ovat päävastuussa ryhmänsä toiminnan suunnittelusta ja arvioinnista, sekä oman ryhmänsä lasten opetuksesta ja kasvatuksesta. Varhaiskasvatuksen opettaja on vastuussa lasten henkilökohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisesta ja arvioinnista. (Oaj 2024.) Oma työkuvani on siis varhaiskasvatuksen opettajan toimenkuva ja siihen liittyvä työtehtävät, etenkin pedagoginen vastuu toiminnasta.

Omaan työnkuvaani kuuluu opetus, kasvatustyö ja hoito. Koska ryhmässämme on laajalla ikäjakaumalla lapsia (1-5-vuotiaita), on ryhmässämme paljon perushoitoa, kuten vaipanvaihtoa, pukemista, nukuttamista. Tässä korostuu osaaminen ja ymmärrys lapsen kasvusta ja kehityksestä ja yksittäisen lapsen tunteminen, mitä hän osaa ja mitä ei, mitä vielä harjoitellaan. On lapsia, joita voi kannustaa ensin yrittämään itse ja on lapsia, jotka eivät vielä sitä osaa, eli aikuinen auttaa tekemään asian. Täytyy myös olla tarkkana sijaisten kanssa, jotka eivät lapsia tunne, etteivät he vaadi lapselta asiaa, johon hän ei esimerkiksi vielä pysty. Kasvattajan tulee olla sensitiivinen ja kohdata jokainen lapsi yksilönä, vaikka onkin kyse ryhmämuotoisesta varhaiskasvatuksesta.

Toimintaa suunnitellessa tulee sitä osata eriyttää jokaiselle ikäjakaumalle sopivaksi, kaikki eivät pysty esim. leikkaamaan saksilla vielä ja tämä tulee ottaa huomioon. Esimerkiksi liikunnassa pienimät eivät pysty vielä sääntöleikkeihin, vaan heille suunnitellaan jotain muuta liikuntaa. Ryhmässämme korostuu siis se, että suunniteltua toimintaa tulee osata suunnitella monen ikäisille ja eri kehitysvaiheissa oleville lapsille. Ryhmässämme on paljon tuenlapsia, joten toiminnan tulee olla sellaista, että jokainen siihen pystyy osallistumaan omalla tavallaan. Meillä on myös paljon maahanmuuttaja taustaisia perheitä, joten suomen kieli on sellainen mitä harjoitellaan monipuolisesti kaikissa päivän toiminnoissa kaikkien lasten kanssa. Ryhmässämme on käytössä paljon kuvia, joilla on kuvitettu niin päiväjärjestystä, kuin eri toimintoja ja etenkin leikkitalu on ryhmässämme tärkeä osa arkea.

Omasta osaamisestani nostan esiin ryhmänhallinta taidot, yhteistyötaidot, sekä suunnittelu. Minun on helppo tehdä yhteistyötä niin omassa työyhteisössäni, kuin muiden asiantuntijoiden kanssa. Olen joustava yhteistyössä, mutta pystyn tuomaan mielipiteeni julki. Koen että minun on helppo hallita ryhmää ja se onnistuu vaikkakin kaikkia lapsia tuntisikaan, esim. keikkaillessa

vieraatkin ryhmät sain toimimaan. Koen että toiminnan suunnittelu on minulle helppoa ja se onnistuu niin yksin, kuin tiimissäkin. Olen tehnyt tätä työtä niin pitkään, että monet asiat, kuten suunnittelu ovat minulle luontevia ja tulee ”selkärangasta”. Muiden työntekijöiden kanssa pystyy myös muun toiminnan ohessa heittelemään ideoita ja muokkaamaan suunnitelmia tarpeen vaatiessa nopeastikin.

Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeä osa varhaiskasvatusta. Tässä korostuu vuorovaikutustaidot, sillä eteen saattaa tulla haastaviakin tilanteita vanhempia kohdatessa. Myös vanhempien kanssa mielestäni sensitiivisyys on tärkeää, sillä kyse on heidän lapsistaan ja vaikeita asioita ei ole aina helppoa hyväksyä tai ottaa vastaan. Itse koen, että päivittäinen yhteistyö vanhempien kanssa sujuu minulta ja varhaiskasvatuskeskustelut, mutta haastavien asioiden puheeksi otto on mielestäni vaikeaa. Olen muutaman kerran urani aikana törmännyt haastaviin tilanteisiin vanhempien kanssa ja se on tehnyt minusta aran vaikeiden asioiden puheeksi otossa. Onneksi tiedän, että minulla on tiimi, jonka kanssa voi yhdessä pohtia miten asian voisi esittää, sekä esihenkilöiden tuki, eli en ole yksin asioiden kanssa. Pohdin mielelläni pitkään, miten asian esittää niin että asia tulee ymmärretyksi, mutta vanhempia arvokkaasti kohdaten.

Koen, että tässä työssä ei voi koskaan olla valmis, sillä maailma ja perheet muuttuvat jatkuvasti. Minulla on työkokemusta alalta vuodesta 2005 ja muutos kahdessakymmenessä vuodessa on iso. Ensimmäisen kymmenen vuoden aikana ei päiväkodeissa, joissa työskentelin ollut maahanmuuttaja taustaisia perheitä. Nykyään Vantaalla asuu paljon maahanmuuttajia ja myös varhaiskasvatuksessa on heitä paljon asiakkaina. Me olemme siis opetelleet uusia toimintatapoja, kuten selko suomi, tulkkien käyttö ja varmasti tulemme oppimaan paljon uutta, jotta yhteistyö olisi sujuvaa. Myös teknologia on kehittynyt vuosien aikana paljon ja olemme saaneet opetella paljon uusia laitteita ja sovelluksia, joiden avulla tätä työtä tehdään. Itse pidän helppona kaikkea uuden oppimista tällä osa-alueella ja olenkin omassa työyhteisössäni tvtukihenkilö, eli autan muita työntekijöitä parhaani mukaan kaikissa tietoteknisissä asioissa ja ohjelmien ja sovellusten käytössä. Pidän myös itsensä kouluttamista tärkeänä ja siksi olenkin viime vuosina opiskellut lisää tätä alaa ja olen jo valmiiksi miettinyt mitä alan sen jälkeen opiskelamaan, kun valmistun varhaiskasvatuksen sosionomiksi.

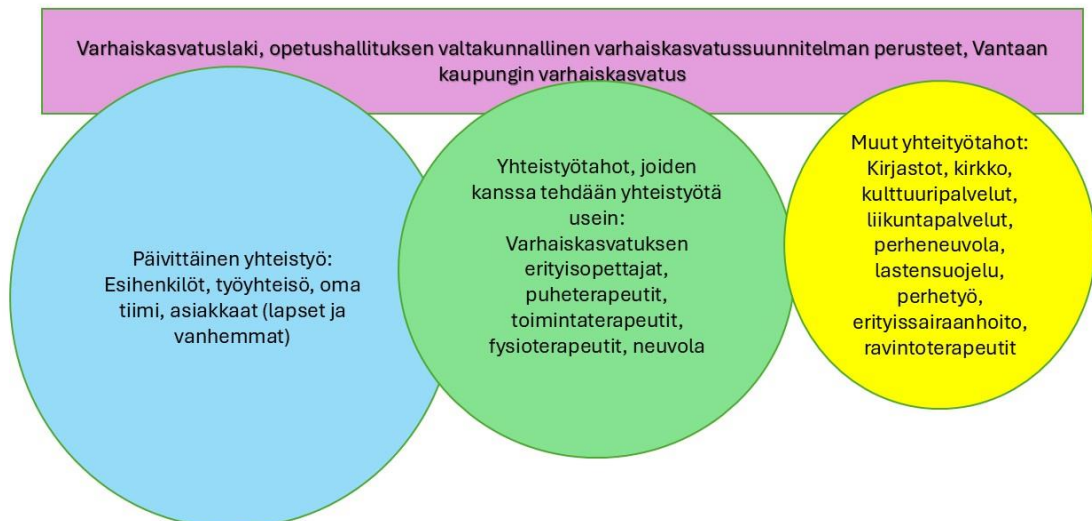
2.2 Sidosryhmät

Varhaiskasvatuksessa sidosryhmät ovat laajat. Sidosryhmiä, joiden kanssa ollaan päivittäin yhteistyössä ovat asiakkaat, niin lapset, kuin heidän perheensä, esihenkilöt, oman tiimin jäsenet, sekä päiväkodin työyhteisö. Viikko tasolla sidosryhmiä ovat erilaiset terapeutit, esim. puhe-, fysio- ja toimintaterapeutit. Yhteistyötä tehdään usein neuvolan kanssa ja varhaiskasvatus yksikön laaja-alaisen varhaiskasvatuksen erityisopettajien kanssa. Tärkeitä sidosryhmiä ovat myös kirjastot, kirkko, kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut esim. jäähalli, uimahalli.

Omassa työssäni teemme yhteistyötä myös ajoittain perheneuvolan, lastensuojelun, perhetyön, erityissairaanhoidon ja ravintoterapeuttien kanssa. Koko ajan työmme taustalla toimintamme perustuu varhaiskasvatustalakiin, opetushallituksen ja Vantaan kaupungin linjauksiin ja nämä vaikuttavat päivittäiseen työhömmä ja ohjaavat ja valvovat työtämme.

Lapsen asioissa pidämme moniammatillisia kokouksia eri terapeuttien ja yhteistyötahojen kanssa noin muutaman kerran vuodessa, yhdessä keskustellen ja arvioiden lapsen kasvua, oppimista ja kehitystä. Teemme tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatustyksikkömmä laaja-alaisen varhaiskasvatustuksen erityisopettajan kanssa ja hän käy ryhmässämme tarpeen mukaan. Kirjoitamme myös lasta hoitaville ja tutkiville tahoille, kuten erikoissairaanhoido, päivähoidon kuvauksen lapsesta, jossa kerrotaan varhaiskasvatustuksen näkemys lapsen kasvusta ja kehityksestä. Nämä kuvaukset kirjoitamme yhdessä opettaja parini kanssa ja otamme huomioon myös lastenhoitajan ja avustaja näkemyksiä. Neuvolaan tehdään jokaisesta nelivuotiaasta lapsesta HYVE-mallin mukainen päivähoidon näkemys lapsesta ja se toimitetaan neuvolaan vain vanhempien suostumuksella.

Teemme käyntejä kirjastoon, museoihin, jäähalliin, jolloin myös nämä sidosryhmät ovat osa varhaiskasvatusta. Kulttuuri palvelut ovat valitettavasti jääne vähemmälle niiden maksullisuuden vuoksi. Tarpeen vaatiessa teemme lapsen asioissa moniammatillista yhteistyötä myös perheneuvolan, perhetyön tai lastensuojelun kanssa.

Kuvio 1: Sidosryhmät

2.3 Vuorovaikutustaidot

Edellä käsitettiin sidosryhmiä ja koska niitä on paljon, on varhaiskasvatuksen työntekijällä ol-
tava hyvät yhteistyötaidot. Työntekijän tulee tehdä hyvää yhteistyötä työyhteisön kanssa, eri-
laisten asiantuntijoiden kanssa, sekä perheiden kanssa ja etenkin kaikkein tärkeimpien eli
varhaiskasvatuksessa olevien lasten kanssa. Ryhmässämme on lapsia, jotka ovat iältään 1-5-
vuotiaita, joten työntekijän on hallittava vuorovaikutus jokaisen ikäryhmän kanssa. Ihminen
ilmaisee ajatuksiaan, kokemuksiaan ja tunteitaan vuorovaikutuksen avulla ja sen avulla hän
voi ymmärtää toisia ja tulla itse ymmärretyksi (Ahonen 2017, 60).

Vanhempien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on tavoitteena edistää lasten turvallista ja ter-
vettä kasvua, oppimista ja kehitystä. Yhteistyö vaatii varhaiskasvattajilta aloitteellisuutta ja
aktiivisuutta, sekä yhteistyön tulee olla vuorovaikutteista. (Opetushallitus 2022, 37.) Asiakas
kohdataan inhimillisessä vuorovaikutuksessa, jossa tärkeää ei olekaan yksittäiset sanomiset
tai tekemiset, vaan asenne, jolla toinen ihminen kohdataan (Mönkkönen 2018, 17). Varhais-
kasvatuksessa on luotava hyvä suhde vanhempiin, jotta he pystyvät hyvillä mielillä luotta-
maan lapsensa päiväksi meidän kanssamme. Varhaiskasvattajan asenteen tulee siis olla avoin
ja hyvä, sillä sen pohjalta rakentuu suhde vanhempiin.

Lasten kanssa työskentely vaatii myös hyviä vuorovaikutustaitoja. Lapset tulkitsevat vuorovai-
kutustilanteita kokonaisuuteen ja nonverbaalisella vuorovaikutuksella on iso merkitys etenkin
pientenlasten kanssa työskentelyssä. Meidän katseemme, äänensävy ja kehomme viestii lap-
selle enemmän, kuin puhuttu kieli. (Ahonen 2017, 59.) Varhaiskasvattaja on siis hallittava
myös oma nonverbaali vuorovaikutus, jotta lasten kanssa toimiminen olisi sujuvaa, eikä kas-
vattaja lähettäisi ristiriitaisia signaaleja.

Varhaiskasvatuksessa on tärkeää myös toimiva kasvatustiimi, jonka muodostavat sillä hetkellä
ryhmässä työskentelevät varhaiskasvatuksen ammattilaiset. Vuorovaikutustaidot ovat tärke-
ässä asemassa toimivassa tiimityöskentelyssä. Meidän tiimimme koostuu kahdesta opetta-
jasta, lastenhoitajasta, sekä henkilökohtaisesta avustajasta ja jokaisella meistä on oma vas-
tuu tiimin toimivuudesta. Päiväkodeissa työskennellään tiiminä ja tiimityön tulee olla toimi-
vaa, jotta pedagogiikka on laadukasta (Ahonen 2017, 17). Työntekijät toimivat mallina lapsille
siinä, miten ollaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja millainen suhde heillä on keskenään.
Tiimin toimivuudella on merkitys oppimisilmapiirille ja lapsiryhmän hyvinvoinnille. (Ranta
2021, 32-35.)

Itse olen ollut työelämässä jo niin pitkään, että tiimityöskentely ja työyhteisössä vuorovaiku-
tus on minulle tuttua ja helppoa, koen olevani tiimityöntekijä. Olen avoin ja joustava päivit-
täisissä tilanteissa. Vaikeisiin tilanteisiin puuttuminen on vaikeaa ja jos sellaisia tulee, niin
tukeudun esihenkilöni. Myös lasten kanssa vuorovaikutuksessa oleminen on luontevaa, eten-
kin kun oppii lapset tuntemaan ja tietää miten heidän kanssaan ollaan yksilöllisesti

vuorovaikutuksessa. Vanhempien kanssa päivittäinen vuorovaikutus on myös alkanut vuosien saatossa sujumaan, mutta vaikeat tilanteet vaativat minulta ennakoitua ja suunnittelua, miten asian ilmaisee, koska vanhempien reaktiota esim. negatiivisiin asioihin ei aina voi ennalta tietää.

2.4 Työnkehittäminen

Olen suunnitellut jokaiselle kahdeksalle viikolle teeman, johon syvennyn tarkemmin kyseisellä viikolla niin työssäni, kuin opinnäytetyössäni ja peilaan omaa työtäni ammattikirjallisuuteen. Aiheet viikoille ovat varhaiskasvatus vantaalla, pedagoginen dokumentointi, havainnointi, osallisuus, yhteistyö vanhempien kanssa, lasten digitaidot, tiimityö ja arviointi varhaiskasvatuksessa. Jokaisella teemaviikolla olen suunnitellut toimintaa aiheeseen liittyen. Esimerkiksi lasten digitaatio viikolla kokeilemme ohjelmointirobotteja lasten kanssa, vanhempien yhteistyö viikolla järjestä vanhemmille vanhempainuutun, jossa perehdymme pedagogiseen dokumentointiin ja esittelemme ryhmämme toimintaa. Joka viikolla siis kehitän jotain asiaa, joko omassa työssäni tai omassa ammatillisessa kehityksessäni. Koko opinnäytetyön kirjoittamisen ajan kulkee punaisena lankana ryhmämme pedagoginen dokumentointi ja sen aktiivinen ja tarkoituksen mukainen kehittäminen.

2.5 Opinnäytetyöntavoitteet

Tavoitteena tällä päiväkirjamuotoisella opinnäytetyöllä on kehittää ryhmässämme tapahtuvaa pedagogista dokumentointia, jonka avulla saadaan pedagogiikkaamme ja päivittäistä lasten arkea näkyvämmäksi vanhemmille ja samalla pyrkiä lisäämään lasten ja vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa.

Tavoitteena on myös oma ammatillinen kehittyminen tulevana varhaiskasvatuksen sosionomina. Oma tavoitteenani on tutustua perheisiin paremmin tämän kehittämisprosessin avulla ja kohdata heidät syvemmin. Itselleni vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö ei ole se luontevin asia, vaan minun on helpompi työskennellä lasten kanssa. Toivon, että pedagogisen dokumentoinnin avulla saan vahvistettua omaa ammatillista osaamista vanhempien kohtaamisessa.

3 Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö

3.1 Autoetnografia

Tutkimusotteessa, jossa tutkija tarkastelee itseään ja omia kokemuksiaan osana tiettyä sosiaalista, kulttuurista ja organisatorista yhteisöä, kutsutaan autoetnografiaksi. Erityisen tärkeää tässä tutkimusotteessa on tutkijan kyky tarkastella omia valintoja ja oletuksia osana tiedon tuottamista. Autoetnografiassa kirjoittaja on sekä tutkimuksen kohde, että tutkija. Tutkimus

pohjautuu kirjoittajan henkilökohtaisiin kokemuksiin. (Tienari & Kiriakos 2020, 282-283.) Päiväkirjamuotoisessa opinnäytetyössä kirjoittaja siis tutkii itseään, toimintatapojaan ja kehityskohteitaan, sekä tuottaa tietoa siitä, miten asiat päiväkirjankirjoittamisen aikana kehittyivät ja muuttuivat. Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö ja sen autoetnografinen tutkimusote ovat oman ammatillisen kasvun kannalta hyvä työväline.

3.2 Eettisyys ja luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuus sisältää myös eettisyyden ja uskottavuuden, ja ne yhdessä muodostavat tutkimuksen pohjan. Luotettavuudella tarkoitetaan, sitä että tutkija vakuuttaa ammattitaidostaan lukijan, uskottavin perusteluin. Tutkija kuvaa tutkimuksen etene-
misen lukijalle sellaisena, kuin se on toteutunut. Hän on valinnut ja käyttänyt perusteltuja, sekä oikeanlaisia lähestymistapoja ja menetelmiä, jotta voisi ratkaista tutkimusongelman, sekä toteuttaakseen tutkimuksen. (Juuti & Puusa 2020, 175.)

Tutkijan tulee noudattaa eettisiä periaatteita koko tutkimuksen ajan, jotta tutkimus olisi eettinen. Tutkimuksesta ei saa aiheutua haittaa tutkimuksen kohteena oleville tai muille siihen liittyville tahoille. (Juuti & Puusa 2020, 175.) Kirjoittaja ei saa sortua plagiointiin, mikäli haluaa tutkimus- tai kehittämistyönsä olevan eettisesti korkeatasoinen. Myös viittaaminen tulee olla oikein tehtyä ja lähdeluettelon olla paikkansapitävä, jotta työ on eettisesti hyvä. (Hakala 2022, 117.) Jotta etnografinen tutkimus olisi hyvä, sen tulee olla johdonmukaisesti toteutettua ja perusteltua (Tienari & Kiriakos 2020, 285). Korkean moraalin tulee ohjata kehittämistyötä. Kehittämistyö on tehtävä rehellisesti, tarkasti ja huolellisesti ja sen seurausten tulee olla käytäntöä hyödyttävää. (Ojansalo, Moilanen & Ritalahti 2018, 48-49.)

4 Päiväkirjaraportointi

4.1 Viikko 1: Varhaiskasvatus ryhmässämme

Ensimmäisellä raportointi viikolla paneudun siihen mitä varhaiskasvatus on yleisesti. Miten varhaiskasvatuksen päivät rakentuvat ryhmässämme. Varhaiskasvatus on yksi teoreettisen tietopohjan aiheistani.

Maanantai

Tullessani töihin lapsia oli paikalla vain muutama ja heillä oli menossa pelit ja leikit. Lähdin ulos lasten ja avustajan kanssa, opettaja parini jäi hoitamaan kirjallisia töitä siksi aikaa. Ulkoilun jälkeen lapset menivät päiväpiirille.

Ruuan jälkeen siirryimme vessan kautta lepoetkelle. Lepoetkellä kuuntelemme alkuun Lukulumosta satua ja silittelemme lapsia uneen, sitten vaihdoimme rauhalliseen musiikkiin ja kaikki rauhoittuvat lepäämään. Viimeistään puoli yhdeltä nousevat ylös ne lapset, jotka eivät nuku ja siirtyvät käytävälle rauhallisiin leikkeihin. Itse lähdin tässä kohtaa kokoukseen. Kokouksen aiheita olivat muun muassa lasten varhaiskasvatusajat, henkilökunnan koulutukset ja vastuualueet. Kokoukseen käytettiin noin tunti ja siellä oli paikalla joka ryhmästä opettaja, sekä toinen esihenkilöstämme.

Palattuani ryhmään kävin läpi nopeasti kokouksen tärkeimmät asiat ja sitten olikin jo välipalan aika. Jaoin lapsille välipalan ja syötyään he saivat pesun kautta siirtyä vapaisiin leikkeihin. Iltapäivällä lapsilla oli siis aikaa vapaille leikeille ja meillä suosituin on usein kotileikki. Tänäpäivänä myös muovailu kiinnosti monia. Leikkien lomassa hoidettiin vaippojen vaihdot. Ulos lähdimme puoli neljän jälkeen ja siinä vaiheessa osa lapsista oli jo haettu eli lapsia oli vähän ja olin kaksin avustajan kanssa. Ennen työvuoroni päättymistä oli kaikki ryhmäni lapset haettu.

Tiistai

Tulin iltavuoroon töihin ja kaikki paikalla olevat lapset olivat jo ulkona. Henkilökunnalla oli kadonneen henkilön lähietsintä harjoitus, johon itse osallistuin. Esihenkilömme kertoi, että ”henkilö on kadonnut” ja suoritamme lähietsinnän, johon käytetään maksimissaan kymmenen minuuttia. Esihenkilö jakoi meille etsintä alueet lähimaastosta ja saimme ilmakuvakartat omista etsintä alueista. Jokaisesta ryhmästä oli yksi henkilö eli yhteensä viisi aikuista osallistumassa etsintään. Kävimme alueitamme läpi ja ”kadonnut henkilö” löytyi läheisestä metsästä n.6min aikana. Palattuamme takaisin päiväkodille, kävimme vielä harjoitusta läpi, jonka jälkeen palasin takaisin ryhmään, jossa oltiin jo aloittelemassa päiväpiiriä. Piirillä kuunneltiin ja katsottiin kirjaa Lukulumosta.

Päiväunille rauhoituttiin tänään nopeasti ja itse olin vastuussa lepoetken valvomisesta, opettaja parini osallistui tällä välin koulutukseen. Välipalan jälkeen oli lapsilla vapaata leikkiä ja lähdimme ajoissa ulos. Suurin osa ryhmämme lapsista haettiin ennen työvuoroni loppua, eli ehdin vaihtamaan päivän kuulumiset melkein kaikkien vanhempien kanssa.

Keskiviikko

Päivä alkoi aamupalan hakemisella ja jakamisella. Aamupalan jälkeen lähdimme heti ulos lasten kanssa. Isot lähtivät ensimmäisinä sisälle, sillä heillä alkoi koko talon viisivuotiaiden yhteinen haamukerho salissa. Ryhmässämme on neljä viisivuotiasta, jotka osallistuvat noin joka toinen viikko järjestettävään kerhoon. Tällä kertaa heillä oli liikunta painotteinen kerho kerta. Siirryimme sisälle leikkimään pienempien kanssa, kun isot olivat menneet saliin. Pienillä oli vapaata leikkiä siihen asti, että isot tulivat takaisin. Minä menin pienten kanssa saliin

ja lapset saivat tällä kertaa pallotella. Meillä oli käytössä kaksi erilaista koria ja kasa palloja, joita sai heittää koriin, potkia, pomputella ja mitä muuta keksivätkin pallolla tehdä. Liikunta-tuokion jälkeen lapset ehtivät hetkeksi piirille ennen ruokailua.

Ruokailun jälkeen siirryimme lepoaikaan ja se sujui melko hyvin ja ne nukahtivat, jotka unta kaipasivat. Minä lähdin lepoaikaan kokoukseen yksikkömme toiseen taloon. Tällä kertaa oli vuorossa kokous liittyen ProVakaan, eli positiivisesti ryhmässä oppiva varhaiskasvatus. Jokaisesta yksikkömme ryhmästä oli paikalla ProVaka edustaja, meiltä minä osallistun aina näihin kokouksiin. Kokous kesti noin tunnin ja aiheena oli positiivinen palautteen antaminen kollegalle, sekä positiivinen huomioiminen.

Välipalan jälkeen osa lapsista meni saliin. Itse jäin loppujen lasten kanssa ryhmään leikkimään ja muutama joululaulukin tuli jo laulettua. Lähdimme porrastaen ulos iltapäivällä.

Torstai

Aloitin työni hakemalla aamupalakärryn ja jakamalla aamupalan. Aamupalan jälkeen lähdin pienryhmän kanssa päiväkodin viereiseen metsään. Lapset saivat vapaasti kierrellä metsässä ja päädyimme tekemään kävelylenkin metsän polkuja pitkin, myös kivillä kiipeily oli suosittua. Ulkoilimme vielä hetken pihalla ennen sisälle siirtymistä. Pienryhmäni lapset innostuivat rakentamaan palapelejä ja autoin palapelien rakentamisessa yhtä lasta, joka pyysi minua mukaan rakentamiseen.

Ennen ruokailua lapset jaettiin kahdelle eri piirille, koska tänään olivat melkein kaikki lapset paikalla. Isojen piirillä olivat neljä- ja viisivuotiaat ja pienten piirillä alle neljävuotiaat. Ruokailun jälkeen menimme lepoaikaan ja melkein kaikki rauhoittuivat lepäämään. Lepoaikaan pidettävässä tiimi palaverissa tänään oli lisäksi mukana toinen opettaja ja avustaja. Suunnittelimme tulevia viikkoja, mietimme lasten tavoitteita tälle syksylle, suunnittelimme infokirjettä vanhemmille ja keskustelimme yleisesti lasten asioista.

Välipalan jälkeen tein pöytätehtäviä yhden lapsen kanssa niin kauan, kun hän jaksoi niihin keskittyä. Lähdin ensimmäisen pienryhmän kanssa kolmen jälkeen ulos ja loput lapset tulivat myöhemmin perästä. Ennen työvuoroni loppumista ehdin muutaman vanhemman kanssa vaihtamaan päivän kuulumiset.

Perjantai

Perjantaina aloitin työvuoroni hakemalla oman ryhmäni lapset aamun kokoontumisryhmästä. Esihenkilö kävi myös ryhmässä ja lupasi ryhmäämme lisää apuja, koska muuten olisin ollut sijaisen kanssa kahdestaan. Apu tulikin päiväaikana todella tarpeeseen, sillä lapset olivat melkein kaikki paikalla. Lapset saivat leikkiä vapaasti aamulla ennen ulkoilua, suurin osa teki palapelejä pöydässä.

Ulkoilimme aamulla tunnin ajan ennen ruokailua ja tällä kertaa tulimme ulkoa suoraan pöytään. Ruokailu sujui hyvin, mutta lepo hetkelle siirtyminen oli sekavaa, kun lapsia oli niin paljon. Lepohetkellä monella oli vaikeuksia rauhoittua ja useampi lapsi ei tänään nukkunut ollenkaan. Monia lapsia kiinnosti taas palapelien ja pikku legojen rakentelu niin ryhmässä oli melko rauhallista välipalaan asti. Välipalan jälkeen oli vain hetki aikaa leikkiä ennen kuin piti alkaa pukemaan. Kaikkien lasten oli oltava ulkona sijaisten kanssa kolmeen mennessä, kun minun työvuoroni loppui. Onnistuimme siinä hyvin.

Viikkoanalyysi

Kirjoitin aiemmin, että varhaiskasvatus perustuu lakiin, valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja paikallisiin varhaiskasvatussuunnitelmiin. Nämä ohjaavat jokapäiväistä työtä varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatus koostuu hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta, koska ryhmässämme on lapsia yhden ja viiden vuoden väliltä, kaikki nämä osa-alueet ovat tärkeitä ja toteutuvat päivittäin. Aiemmin totesin myös, että pedagogiikkaa ovat kaikki hetket päivässä ja eri ikäisillä eri asiat korostuvat. Ryhmän pienimpien kanssa korostuu kasvatus ja perushoito; vaipanvaihdot, ruokailu, lepo hetki. Isompien kanssa korostuu kasvatus ja opetus, heidän kanssaan opetellaan eriasioita, kuin pienten.

Kulunut viikko töissä oli jälleen rikkonainen, kun lapsia ja henkilökuntaa puuttui. Tällaiset viikot ja päivät vaativat varhaiskasvatuksen työntekijöiltä kykyä muokata suunnitelmiaan ja miettiä uudelleen mitä ja miten asiat tehdään. Ryhmästämme puuttuu tällä hetkellä lastenhoitaja ja tätä paikkaa sijaistaa päivittäin erihenkilöt, ja se tekee arjestamme haavoittuvaa. Myös lapset reagoivat siihen, kun oma henkilökunta puuttuu ja tämä näkyy esimerkiksi levottomuutena päivän aikana ja vaikeutena rauhoittua lepo hetkellä. Toivommekin, että saamme pysyvän lastenhoitajan ryhmäämme mahdollisimman pian.

Ryhmämme on hyvin monimuotoinen ja vaatii työntekijöiltä laajaa ja vankkaa varhaiskasvatuksen osaamista ja ammattitaitoa. Ryhmässämme on monen ikäisiä lapsia, maahanmuuttaja taustaisia perheitä, jolloin lapsilla suomi on toisena kielenä, sekä lapsia yleisellä, tehostetulla ja erityisellä tuella. Yhdellä lapsista on henkilökohtainen avustaja. Näihin lapsiin, joilla on jokin tukitoimi ryhmässämme viitataan jatkossa määritteellä tuenlapset. Ryhmämme rakenteellisenä tukimuotona on pienennetty ryhmä. Kaikki toiminnot ja siirtymät vaativat hyvää suunnittelua, jotta ne olisivat mahdollisimman rauhallisia ja toimivia. Pyrimme siis toimimaan pienryhmissä päivän aikana ja etenkin siirtymissä.

Ensimmäinen keino vastata lapsen tuen tarpeisiin on yleinen tuki ja tämä toteutetaan lapsen omassa ryhmässä. Yleinen tuki muodostuu esimerkiksi yksittäisistä tukitoimista ja pedagogisista ratkaisuksista. Tämän on lyhytkestoisempaa verrattuna tehostettuun tai erityiseen tukeen. Lapsella on mahdollisuus saada tehostettua tukea, kun yleinen tuki ei riitä. Tehostettu tuki on yksilöllisempää ja intensiivisempää kuin yleinen tuki ja sitä annetaan niin kauan kuin lapsi sitä

tarvitsee. Tuki koostuu useista tuen muodoista ja siitä tehdään hallintopäätös. Erityistä tukea annetaan, kun yleinen tai tehostettu tuki ei riitä ja se on vahvin tuen muoto varhaiskasvatuksessa. Erityistä tukea voidaan antaa esimerkiksi kehityksen viivästyvästä, vammasta tai sairaudesta. Tuki muodostuu monesta tuen muodosta ja tukipalveluista ja se on jatkuvaa ja kokoikäistä ja siitä tehdään hallintopäätös. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 63-65.)

Kuluneen viikon aikana meillä oli paikalla usea eri tukipalvelu ryhmämme lapsille, ja näitä olivat puheterapeutit, fysioterapeutti ja toimintaterapeutti. Nämä kaikki terapeutit tulee ottaa viikon aikataulutuksessa huomioon ja varata heille tilat missä lapsen kanssa työskennellä rauhassa.

Koko kasvattajayhteisö osallistuu lapsen tuen totuttamiseen varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen erityisopettajan pedagogisella ohjauksella (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 70). Meillä on yksikössä laaja-alainen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, joka on tuen lasten asioissa mukana ja käy ryhmässämme noin kerran kuukaudessa. Opettaja parini vastaa tuenlasten asioista, hän on pätevä varhaiskasvatuksen sosionomi, joka tekee varhaiskasvatuksen opettajan sijaisuutta. Laaja-alainen erityisopettaja vie lasten asioita tarvittaessa eteenpäin alueen koordinoivalle varhaiskasvatuksen erityisopettajalle, jonka kanssa keskustellaan muun muassa siitä miten tuki toteutuu ryhmässämme ja onko se riittävää kyseiselle lapselle. Kaikkien lasten oppimiselle ja kehitykselle perustana on korkeatasoinen peruspedagogiikka (Alijoki & Pihlaja 2017, 266).

Kirjoitin aiemmin laaja-alaisesta osaamisesta ja sen kuudesta osa-alueesta. Laaja-alainen osaaminen on pedagogiikan kanssa läsnä varhaiskasvatus päivän jokaisena hetkenä. Ahonen (2017b, 46) kirjoittaa, jotta laaja-alaisen osaamisen tavoitteet täyttyvät tulee ne ottaa huomioon koko ajan osana hoitoa, kasvatusta ja opetusta. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet tulee olla tiedostetusti läsnä koko ajan ja että ne otetaan huomioon toimintaa suunnitellessa, sekä toimintaympäristöä kehitettäessä. (Ahonen 2017b,) Kasvattajan tulee siis jokaisessa päivätoiminnossa muistaa pedagogiikka ja laaja-alainen osaaminen, koska olen itse työskennellyt varhaiskasvatuksessa jo niin pitkään, tulee suuri osa asioista jo minulta luonnostaan, sen kummempia suunnittelematta. Sijaisten kanssa tulee olla tarkkana ja ohjeistaa heitä, jos he eivät tiedä miten toimia. Se saattaa viedä aikaa ja voimavaroja, jos on sijainen, jota joutuu paljon ohjeistamaan.

4.2 Viikko 2: Pedagogisen dokumentoinnin aloittaminen ryhmässämme

Tällä viikolla lähdin työstämään ryhmämme pedagogista dokumentointia ja sen välineitä, joita ovat Instagram-tilillemme jaetut valokuvat, sekä ryhmäämme rakentuva vasuseinä. Yksi dokumentointitapa varhaiskasvatuksessa on valokuvaus ja se on yksinkertainen ja tehokas tapa tallentaa yksittäisen lapsen tai lapsiryhmän toimintaa (Rintakorpi & Vihmari-Henttonen 2017, 126).

Maanantai

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on lisätä ryhmässämme pedagogista dokumentointia ja tehdä varhaiskasvatuksen arkea näkyvämmäksi vanhemmille. Otamme Instagramin aktiiviseen käyttöön ja jaamme sinne kuvia lapsista, sekä asioista mitä olemme tehneet. Lisäksi rakennamme yhdessä lasten kanssa ryhmäämme vasuseinän, johon avaamme kuvin ja tekstein laaja-alaisen osaamisen osa-alueita ja oppimisen alueita. Aloitimme tätä projektia ryhmämme vanhimpien lasten kanssa maalaamalla omenoita. Ohjeena oli maalata punaisella vesivärillä koko paperi. Tämä oli osalle hyvin hankalaa, kun värejä rajoitettiin. Moni maalasikin ensin paperiin punaisella esittävän kuvan esim. sydämen ja vasta sen jälkeen koko paperin punaiseksi. Lupasin, että toisella kertaa saa maalata muillakin väreillä ja mitä he itse haluaisivat. Punaiset teokset jätettiin kuivumaan ja isot ehtivät ottamaan pienet puuhut ennen pienten sisälle tuloa.

Pienten tultua sisälle toinen opettaja piti heille päiväpiirin ja itse jaon lapsille ruuan. Ruokailu ja lepo hetki sujui tänään rauhallisesti, sillä lapsia oli vähemmän paikalla. Itselläni alkoi yhdeltä koulutus Teamsissa jonka aiheena oli Vasujen kirjaus. Välipalan jälkeen lapset leikkasivat kuivuneet punaiset maalaukset omenan muotoon ja liimasimme niihin vihreät lehdet.

Tiistai

Tulin iltavuoroon ja lapsilla oli hyvät leikit menossa, joten päätimme olla aamun kokonaan sisällä. Haluamme ryhmässämme panostaa leikkiin ja antaa sille aikaa silloin kun siihen on mahdollisuus ja nyt tähän aamuun sopi hyvin, että vietimme sen sisällä. Kun ei ole kiire minnekään on lapsella leikkirauha ja leikkiin on helpompi sitoutua ja pysyä yhdessä leikissä. Leikkiä varten tulee olla varattu aikaa päiväjärjestyksestä, jotta leikillä on mahdollisuus kehittyä ja keskeytymätön leikkiaika on ehto toiminnan kehittymiselle (Helenius & Mäntynen 2001, 142-143).

Samalla kun lapset leikkivät, jatkoimme vasuseinän tekemistä maalamalla puun runkoa, jonka materiaalina toimi voimapaperi. Otin muutaman lapsen yksitellen käytävälle sitä kanssani maalaamaan. Olemme valokuvanneet lapsia todella vähän viime toimintakauden aikana ja nyt tarkoituksena on lähteä lisäämään valokuvien ottoa osana pedagogista dokumentointia, joten nyt otin valokuvia lapsista maalauspuuhissa. Nämä valokuvat jaamme ryhmämme suljetussa Instagramissa, kun olemme saaneet kaikilta perheiltä valokuvausluvut kuntoon.

Lepohetkellä kirjoitin perheille infokirjeen, jossa kerroin Instagram tilistämme ja siitä, että tarvitsemme heiltä päivitettyt valokuvausluvut Vasaan. Voimme julkaista vain niistä lapsista valokuvia, joilla on kuvauslupa annettu. Iltopäivällä jatkoin muutaman lapsen kanssa omenoiden askartelua ja olin kirjoittanut tietokoneella laaja-alaisen osaamisen ja oppimisen alueet, jotka liimasin omenoihin. Meillä on opettajat usein aamuvuorossa kolmeen saakka, joten niinä

iltapäivinä on henkilökuntaa tekemään aikuisen avustamia asioita, kuten askarteluita, tai vaikka pelaamaan kaikessa rauhassa lautapelejä ennen uloslähtöä.

Keskiviikko

Tänään meillä oli syksy ensimmäinen koko talon yhteinen lauluhetki. Olemme sopineet, että järjestämme kerran kuukaudessa yhteisen lauluhetken vaihtuvilla teemoilla. Nyt lauloimme syksyisiä lauluja ja kaikki ryhmät olivat harjoitelleet näitä jo etukäteen. Syksyisiä laulun aiheita olivat juurekset, sienet, madot, vesisade ja kuraleikit. Koko talon yhteiset lauluhetket ja muut yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä yhteisöllisyyden luojia päiväkodin sisällä.

Päivällä meillä oli myös johtoryhmän kokous, jossa käytiin läpi viime kevään parijohtajuus kyselyn tuloksia ja sitä, miten parijohtajuutta voisi tulevaisuudessa parantaa.

Torstai

Päivä alkoi aamupalalla ja lasten vastaanottamisella. Tarkoituksena oli lähteä pienryhmällä metsään, mutta vettä satoi kaatamalla. Yhdeksältä ryhmäämme tuli töihin toinen opettaja, sekä yksikkömme laaja-alainen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, joka tuli seuraamaan meidän aamupäiväämme. Itse vietin pitkän tovin lajitellen värikyniä yhden lapsen kanssa. On erittäin tärkeää viettää myös aikaa kahdestaan lasten kanssa ja antaa kaikki keskittyminen ja huomio vain hänelle. Lapsen kanssa vietetty yksilöllinen aika, etenkin tuenlasten kanssa ovat tärkeitä hetkiä päivässä. Tiimimme kesken olemme myös pyrkineet siihen, että kohtaamme jokaisen lapsen vähintään kerran yksilöllisesti varhaiskasvatuspäivän aikana. Päivän aikana

valmistelin lasten avustuksella vasuseinäämme.

Kuva 1: Vasuseinä

Vasuseinään on siis tarkoitus kerätä koko toimintakauden ajan valokuvia, havaintoja niin lapsilta, kuin aikuisilta, sekä ajatuksia. Myös vanhemmat pääsevät vanhempainamuna osallistumaan ja lisäämään ideoitaan ja toiveitaan seinään. Tällainen seinä tekee varhaiskasvatuksen toimintaa näkyväksi niin lapsille itselleen, kuin heidän vanhemmilleenkin. Seinällä näkyvillä oleviin asioihin on helppo palata ja muistella esimerkiksi mitä on tehty. Tämä lisää niin lasten, kuin vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen pilkkominen näkyvästi osa-alueisiin lisää vanhempien ymmärrystä toiminnastamme.

Viikkoanalyysi

Tavoitteena oli saada ryhmämme seinälle vasuseinä pohja valmiiksi, saada vanhempia informoitua Instagramista ja valokuvausluvista, sekä otettua Instagram käyttöön ja näissä kaikissa onnistuin tiimini avustuksella. Torstaina jaoin Instagramiin kuvan sellaisista lapsista askartelussa, joilla oli valokuvausluvut kunnossa. Jatkossa pitää olla aktiivinen valokuvaamisen suhteen, jotta Instagramissa on hyvää sisältöä ryhmämme varhaiskasvatuksesta.

Tavoitteena Instagramilla on muun muassa kaikkien vanhempien tavoittaminen ja varhaiskasvatuksen arjen näkyväksi tekeminen. Kuviiin ei tarvitse yhteistä kieltä, vaan kaikki voivat niitä

katsoa ja nähdä mitä on tehty. Kuvat helpottavat kommunikointia niin lasten, kuin aikuistenkin kanssa ja perheet voivat kotona yhdessä lapsen kanssa katsoa kuvia ja keskustella lapsen päivästä niiden pohjalta. Lapset voivat dokumentoidun aineiston avulla kertoa muille, kuten vanhemmille, sisaruksille, toisille lapsille, varhaiskasvattajille, positiivisista kokemuksistaan varhaiskasvatuksessa ja saada niistä uudestaan myönteistä palautetta (Rintakorpi & Vihmari-Henttonen 2017, 65).

Kun toimintaa tehdään vanhemmille näkyväksi, on heillä mahdollisuus saada tietoa varhaiskasvatuksen laadusta ja sisällöstä, sekä lapsen toiminnasta ja hyvinvoinnista. Tämä taas voi lisätä vanhempien varhaiskasvatuksen arvostamista ja lisätä heidän osallisuuttaan varhaiskasvatuksessa, sekä syventää vuorovaikutusta vanhempien ja henkilöstön välillä. Pedagogisessa dokumentoinnissa on tärkeää tehdä monipuolisesti näkyväksi varhaispedagogiikan ominaislaatuja, eli sitä mitä ja miten asioita opitaan ja opetellaan leikkimällä, kokeilemalla, ilmaisemalla, tutkimalla ja liikkumalla. (Rintakorpi & Vihmari-Henttonen 2017, 66-67.)

Pedagogisella dokumentoinnilla on siis paljon myönteisiä vaikutuksia vanhempien suhtautumisessa varhaiskasvatukseen. Se tekee varhaiskasvatuksen toimintaa monipuolisesti näkyväksi muille. Dokumentteihin on helppo palata ja arvioida kehitystä dokumenttien välillä.

Pedagogiseen dokumentointiin panostaminen tukee lasten ja heidän vanhempiensa osallisuutta ja kommunikointia, sekä lapsen siirtymää koti- ja päiväkotikulttuurin välillä. Ryhmissä, joissa pedagogista dokumentointia on enemmän, oli yleisempää, että lasten leikit olivat pitkäkestoisempia, he osallistuivat toiminnan suunnitteluun, sekä ryhmissä käytettiin luovia toimintatapoja. Myös arviointi oli monipuolisempaa. (Rintakorpi 2018, 54.)

Rintakorven (2018) tutkimuksen mukaan pedagogiseen dokumentointiin kannattaa siis panostaa varhaiskasvatuksessa, koska sillä on positiivisia vaikutuksia lasten ja lapsiryhmän toimintaan. Hyvä dokumentti kertoo jotain oleellista lapsen toiminnasta ja sillä tulisi olla yhteys Vasun sisältöön (Ahonen 2017b, 142). On siis tärkeää tiedostaa mitä kannattaa dokumentoida.

Ahosen (2017b, 143) mukaan ”pedagoginen dokumentointi toimii parhaimmillaan työkaluna, joka tukee varhaiskasvattajien ammatillista kehittymistä”. Pedagoginen dokumentointi ei siis ole vain lapsia ja vanhempia varten vaan sillä on merkitystä myös varhaiskasvattajien ammatilliselle kasvulle ja kehitykselle. Oma työtään on tärkeä pysähtyä tarkastelemaan ja arvioimaan. Rintakorpi ja Vihmari-Henttonen (2017, 16) kirjoittavat siitä kuinka pedagogisen dokumentoinnin avulla voi havaita myös puutteita ja se voi tuoda esiin varhaiskasvattajan tai varhaiskasvatusyhteisön kannalta kiusallisia tai hankalia seikkoja. Näiden havaintojen avulla voi varhaiskasvattaja tai koko työyhteisö muokata toimintaansa oikeaan suuntaan.

4.3 Viikko 3: Havainnointi

Havainnointi on osa pedagogista dokumentointia ja tällä viikolla keskityn siihen. Tavoitteena on havainnoida niitä ryhmiä lapsia, joille minä pidän varhaiskasvatuskeskustelut. Apuna käytän Rintakorpi & Vihmari-Henttosen (2017, 170) kirjassa olevaa lapsen havainnointilomaketta.

Maanantai

Ennen havainnointia tulee miettiä mitä ja miksi havainnoidaan ja mitä tietoa havainnoinnin avulla pyritään saamaan ja havainnointia tukevaksi työkaluksi voidaan tehdä lista tai kaavake (Ahonen 2017b, 144). Tänä aamulla kopioin valmiiksi havainnointi lomakkeet kahdeksalle lapselle, joiden varhaiskasvatuskeskustelut minä pidän. Tavoitteena on saada havainnointilomakkeen avulla kerättyä lapsista tarkempaa tietoa vasukeskusteluja varten. Lapsen tukemisen ja toiminnan suunnittelun perustana ovat luotettavat havainnoinnin tulokset (Koivunen & Lehtinen 2016, 20).

Lepohetkenäikana meillä oli opettajien yhteinen sak-työaika, eli suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen varattu työaika. Tätä työaikaa meillä Vantaalla on jokaisella opettajalla mahdollisuus pitää viisi tuntia viikossa. Kävimme opettajien kanssa yhdessä muun muassa läpi ulkoilukäytänteitä, saimme purkaa huoliamme ja saada vertaistukea, minkä koen tässä työssä erittäin tärkeäksi. On tärkeää saada vaatimaan työhön vertaistukea ja istua ja pohtia asioita yhdessä muidenkin, kuin vain oman tiimin kanssa. Työyhteisön muilla työntekijöillä voi olla ongelmiin tai haasteisiin uusia näkökulmia ja ratkaisuja, joita ei omassa tiimissä ole tullut keksittyä.

Tiistai

Tänä aloitimme lasten kanssa tekemään vasuseinään mehiläisiä. Lapset saivat värittää mehiläiset ja ohjeena oli värittää mehiläiset samanlaiseksi mallin mukaan. Mehiläiset tulevat lentelemään oppimisen alueet- kukkien ympärillä. Mehiläisiin tulee tekstit asioista mitä olemme vuoden aikana tehneet, toivottavasti saamme paljon pikku mehiläisiä lentämään. Esimerkiksi kasvan, liikun, kehityksen kukkasen kohtaan laitoimme uimisen, sillä päiväkodissamme on uima-allas, jotka käytämme noin kerran kuukaudessa. Toki uimisen voisi laittaa myös kohtaan: tutkin ja toimin ympäristössäni, sillä vesi on ympäristö ja sitä voi tutkia. Samalla tavalla jatkamme siis vasuseinän täyttämistä koko toimintakauden ajan. Tarkoituksena on myös lisätä tulostettuja valokuvia asioista ja lapsista.

Lepohetken aikaan meillä oli tiimi palaveri ja olimme opettaja parini kanssa kahdestaan. Suunnittelimme yhdessä tulevia viikkoja ja keskustelimme lapsihavainnoista, sillä meillä on Hyve-lomake täytettävänä yhdestä lapsesta. Meillä on tiimipalaveri joka toinen viikko ja se on erittäin tärkeä aika, jossa on mahdollisuus keskustella lasten asioista ja havainnoistamme,

sekä yhdessä suunnitella tulevaa toimintaa. Usein on myös ulkoapäin tulleita asioita mitä tulee käydä läpi kaikkien tiimiläisten kanssa, sekä informoida muita mitä muissa palavereissa on käyty läpi. Opettajalla on siis myös näissä palavereissa vetovastuu ja vastuu siitä, että tietoa siirtyy koko tiimille.

Välipalan jälkeen ennen työvuoroni päättymistä ehdin hetken havainnoida lasten leikkimistä kotileikissä. Kotileikissä oli useampi eri ikäinen leikkijä ja osalla oli selkeä leikki yhdessä ja muutama leikki rinnakkaisleikkiä. Isommilla oli juoni leikissä ja pienemmät leikkivät vierellä omaa kotileikkiään. Isompien lasten leikki oli melko niukka sanaista, sillä kumpikaan leikkijöistä ei puhu suomea äidinkielenään, joten yhteinen kieli oli leikki ja siinä tapahtuvat asiat. Pienemmällä leikki oli vielä melko lyhyt kestoista ja välillä poikettiin tekemään jotain muuta. Kotileikki on ryhmässämme hyvin suosittua ja jouduinkin rajaamaan tilassa leikkijöitä, eli en päästänyt kaikkia halukkaita leikkimään sinne, vaan ohjasin heidät valitsemaan leikkitaulusta itselleen jonkun muun tekemisen. Leikkitaulu on sopivasti sijoitettuna kotileikkiä rajaavaan liukuoveen. Käytämme leikin valitsemiseen leikkitauluja muun muassa silloin, kun lapsen on vaikea keksiä itselleen tekemistä.

Kuva 2: Oppimisen alueet

Keskiviikko

Töihin tullessani kaikki paikalla olevat lapset olivat jumppasalissa. Salissa olikin minulla hyvää aikaa havainnoida lapsia ja heidän toimintaansa. Pienillä oli selkeä hippaleikki menossa, osallistujat olivat kaikki 2-3-vuotiaita. He jaksoivat pitkään leikkiä tätä juoksuleikkiä yhdessä. Isommilla oli toisella puolella salia leikki, jossa rakennettiin eri jumppavälineistä majaa. Majasta tuli niin hieno, että otin siitä vanhemmille nähtäväksi Instagramiin kuvan.

Tämän päivän harjoituksena oli myös monella jakaminen ja vuorottelu. Salissa syntyi moneen kertaan konflikteja, kun moni olisi halunnut yhtä aikaa esimerkiksi liukua liukumäestä. Isoja palloja oli vain yksi ja useampi lapsi olisi halunnut juuri sen pallon, vaikka muita palloja oli vaikka kuinka paljon saatavilla. Sama teema jatkui myös lepopohetken jälkeen, kun tulimme uudelleen saliin. Nyt meillä oli renkaat ja köydet, ja kaikki olisivat yhtä aikaa halunneet renkaiisiin. Jouduin moneen kertaan selvittämään ja sopimaan kuka missäkin sai roikkua. Varhaiskasvattajan työ vaatii paljon taitoja selvittää lasten konflikteja ja sitä kun moni lapsista haluaa samaa asiaa. Tämä ristiriitojen selvittely, myös vei aikaa havainnoinnilta. Havainnointi vaatisi enemmän keskeytymätöntä aikaa, jotta se olisi laadukasta.

Iltapäivällä maalasi muutama lapsi minulle vihreitä papereita, joista askarrellaan lehtiä vasu-puuhumme. Myös tässä oli hyvää aikaa havainnoida sitä, miten lapset ottivat ohjeita vastaan ja noudatettiinko niitä, tulivatko he mielellään tekemään aikuisen antamaa tehtävää, miten sivellintä pidettiin kädessä, miten maalaaminen sujui. Vapaa muotoista, ei-strukturoitua havainnointia tehdään varhaiskasvatuksessa jatkuvasti normaalin toiminnan yhteydessä (Koivunen & Lehtinen 2016,57).

Torstai

Aamupäivällä meillä oli taas koko talon yhteinen viisivuotiaiden kerho, jossa olin itse ensimmäistä kertaa tänä syksynä mukana. Toinen opettaja oli suunnitellut kerhon ja toteutti sen, minun roolini oli olla apuna tarvittaessa. Koska en ollut vetovastuussa, oli minulla hyvin aikaa havainnoida lapsia, joista osa oli minulle melko vieraita. Nämä havainnot auttavat minua ensi kerralla, kun olen itse vetovastuussa tästä viisivuotiaiden ryhmästä. Muistettavia asioita ensi kerralle: tehtävät eivät saa olla liian monimutkaisia, sillä tässä ryhmässä on suuri hajonta suomen kielen osaamisessa. Tehtävät eivät saa myöskään olla liian pitkiä, sillä kaikilla ei keskittymiskyky pysy yllä kovin pitkään. Ryhmä oli sopivan kokoinen tällä kertaa, koska osa lapsista puuttui.

Pidin tänään päiväpiirin ryhmän isoimmille, joita ei ollut kuin viisi paikalla. Otin Kielinupun (2024) lauluvideoita, joiden aiheena oli hedelmät, marja, hyönteiset ja paikanmääreet. Ryhmämme maahanmuuttajataustaisille nämä laulut ovat todella hyviä suomen kielen kehitykselle. Oli mukava huomata, että kaikki osasivat hyvin hedelmät, sekä osa marjoista ja

hyönteisistä olivat lapsille tuttuja. Suurin osa jaksoi keskittyä kuuntelemaan lauluja ja katso-
maan videoita ja osa jopa lauloi mukana. Olin todella iloinen, miten hyvin tämä piiri sujui,
muutamaa lasten paikkojen vaihtelua lukuun ottamatta.

Lepohetken jälkeen oli aikaa havainnoida muutaman hereillä olevan lapsen leikkiä ja olla rau-
hassa heidän kanssaan. Isompi lapsista rakenteli ensin magneeteilla ja esitteli tuotoksiaan,
kun magneettileikki loppui halusi hän rakentaa pikkulegoja. Pikkulegoilla hän jaksoi raken-
nella pitkään ja rakentamisella oli selkeä tarkoitus. Kyseiselle lapselle oli erittäin tärkeää ai-
kuisen läsnäolo tilanteessa. Tänä syksynä on ollut liian harvoin aikaa olla vain muutaman lap-
sen kanssa ja usein nekin tilanteet ovat tiettyjen lasten kanssa, joten oli itsellekin tärkeää
nähdä, miten lapsen leikki sujui tilanteessa, jossa ei ollut kuin kaksi lasta.

Perjantai

Lähdimme suoraan aamupalalta ulos. Lapsia kiinnosti syksyn ensimmäinen kuura, jota löytyi
kiipeilytelineestä ja keinuista. Kuuraan tutustuttiin monella tapaa, myös maistamalla. Oli
mielenkiintoista seurata, miten luonnonilmiö kiinnosti lapsia, ja he jaksoivat tutkia sitä pit-
kään.

Ennen ruokailua meillä oli lauluhetki, jossa laulettiin lapsille tuttuja lauluja, sekä harjoiteltiin
muutama uusi laulu. Uudet laulut olivat laululeikkejä, joihin siis laulamisen lisäksi kuului
leikki. Toinen oli Liinalaulu, jossa kuljettiin liinan kanssa ja pysähdyttiin levittämään liina ys-
tävän eteen ja silitettiin toisen poskea. Lauluja täytyy harjoitella monta kertaa, että lapset
oppivat ne.

Iltapäivällä jatkoin vasuseinän rakentamista lisäämällä laaja-alaisen osaamisen oksiin lehtiä,
joissa oli eritelty mitä osa-alueisiin kuuluu. Kaikki sisältö on poimittu vantaan varhaiskasva-
tussuunnitelmasta. Tarkoituksena tällä vasuseinällä on pedagogisen dokumentoinnin lisäksi
avata termejä ja varhaiskasvatussuunnitelmaa vanhemmille.

Tänään jouduimme myös soittamaan muutamalle perheelle lapsen tullessa sairaaksi. Myös
näissä tilanteissa lapsen havainnoiminen on tärkeää, sillä pieni lapsi ei osaa kertoa olevansa
sairas. Itse kiinnitin huomion lapsen poikkeavaan käytökseen ja hetken tarkkailtuani kokeilin
hänen otsaansa, joka oli kuuma ja varmisti havaintoni kuumemittarilla.

Viikkoanalyysi

Tavoitteena tällä viikolla oli havainnoida lapsia ja täyttää tulevia vasukeskusteluita varten ha-
vainnointilomakkeita. Viikko oli kiireinen ja vaikka sain useana päivänä hetkittäin havainnoi-
tua niin lomakkeiden täyttämiseksi ei juuri ollut aikaa työpäivän aikana ja ne jäivät vähem-
mälle. Jos sak-työaikaa ehtisi käyttämään niin havainnoinnin kirjaamiseen olisi aikaa ihan eri
tavalla, mutta kun ryhmässä ei ole koko tiimiä töissä, menee aika lasten kanssa.

Kaiken lasten kanssa tehtävän toiminnan suunnittelun ja toteutuksen perusta on havainnointi. Havainnoinnin avulla saadaan tietoa lapsen taidoista, vahvuuksista ja tuen tarpeesta. Havainnoinnin avulla voidaan suunnitella toimintaa lapsilähtöiseksi. (Koivunen & Lehtinen 2016, 12.)

Tässä siis nousee esiin se, että on tiedettävä kenelle ja millaista toimintaa suunnitellaan. En voi suunnitella vaativaa leikkaustehtävää, jos lapset eivät vielä osaa käyttää saksia. Viisivuotiaille suunnitellaan ihan erilaista toimintaa kuin yksivuotiaille. Myös viisivuotiaiden kesken saattaa erot olla suuria ja toinen pystyy esimerkiksi leikkaamaan vaativiakin kuvioita, kun toinen tarvitsee siihen vielä aikuisen apua tai harjoittelusaksia. Kasvattajan tekemien havaintojen avulla hän muokkaa suunnitellun toiminnan jokaiselle lapselle sopivaksi.

Lapsen käyttäytymistä ja sen syitä voidaan ymmärtää paremmin havainnoinnin avulla. Havainnointi antaa tietoa lapsen mielenkiinnonkohteista, kokemuksista, kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta. Mitä paremmin lapsi tunnetaan, sitä paremmin hänen käyttäytymistään ja toimintatapoja voidaan ennakoita. (Koivunen & Lehtinen 2016, 16.)

Ennakointi onkin tärkeää, etenkin tuen tarpeisten lasten kohdalla. Kun aikuinen tuntee lapsen ja osaa ennakoita ne hetket, joissa saattaa esimerkiksi tulla ristiriitatilanteita, voidaan aikuisen tuella nämä tilanteet välttää. Jos esimerkiksi siirtymät aiheuttavat harmia, voidaan niitä yhdessä lapsen kanssa ennakoita, vaikka käyttämällä time timeriä. Sen avulla voidaan konkreettisesti näyttää lapselle, kuinka paljon leikkiaikaa on jäljellä ennen siirtymää. Näissä tilanteissa työntekijä on havainnoinut lasta ja nähnyt toistuvat haastavat tilanteet ja havaintojen pohjalta lähdetään etsimään ratkaisua näihin tilanteisiin.

Lapsen kehitys on nopea ja säännöllinen havainnointi on tärkeää. Havainnoinnin tulokset kirjataan ja näin saadaan tietoa jokaisen lapsen tarpeista ja nämä tarpeet huomioidaan toiminnan suunnittelussa. Kasvattajalla tulee olla havainnoivat työote, jolloin hän tekee koko ajan havaintoja toimintaympäristöstä, lapsista ja lapsiryhmästä. (Koivunen & Lehtinen 2016, 17-18.)

Itse koen, että havainnoin lapsia koko ajan, pääpaino tietenkin niissä lapsissa, joiden vasujen laatimisessa olen vastuussa. Omassa ryhmässäni myös jaamme havaintoja yhdessä kaikkien tiiminjäsenten kanssa, sillä jokainen on saattanut kiinnittää huomiota eri asioihin. Näistä havainnoista keskustellaan etenkin tiimipalaverissa. Havaintoja tarvitaan lapsen vasukeskusteluun, mutta myös kuvausten ja HYVE-lomakkeen täyttämiseen. Näihin tarvitaan hyvinkin yksityiskohtaisia tietoja lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta ja ilman havainnointia on hankala antaa tarkkaa tietoa lapsesta.

Havainnot tulee tallentaa dokumenteiksi, joita voidaan analysoida ja pohtia yhdessä lasten, vanhempien tai työyhteisön kanssa. Tässä on tarkoituksena jäsentää ja tulkita kerättyjä havaintoja yhdessä. Keskustelujen pohjalta tuotetaan yhteinen ymmärrys siitä, miten toimintaa

aletaan toteuttaa ja kehittää konkreettisesti. (Ahonen 2017b, 143-144.) Dokumentointi on mahdollisimman tarkkaa todellisuuden kuvaamista muistiin kirjaamalla, videoimalla ja muulla tavoin tallentamalla (Koivunen & Lehtinen 2016, 77).

4.4 Viikko 4: Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Tavoitteena tälle viikolle on vanhempainamun järjestäminen, missä esittelen vanhemmille vasuseinän, sekä avaan mitä tarkoittaa pedagoginen dokumentointi. Vanhemmat saavat lastensa kanssa askarrella vasuseinään pilviä, johon he saavat kirjoittaa omia toiveitaan, odotuksiaan ja ideoitaan tälle toimintakaudelle. Tällä tavalla voimme saada vanhempia ja lapsia osallistettua toimintamme suunnitteluun.

Vantaalla huoltajatilaisuuksien kautta tarkoituksena on vahvistaa yhteistyötä, tarjota vanhemmille mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin, sekä tiedottaa toiminnasta ja käytännöistä. Nämä tilaisuudet myös tukevat vanhempien keskinäistä verkostoitumista, sekä yhteisöllisyyttä. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 39.)

Keskiviikko

Aamupäivän aikana viimeistelin vasuseinän, jotta se olisi valmiina ennen torstain vanhempainamua. Vihreät paperit oli valmiiksi maalatut, joten tehtävänä oli vain niiden leikkaaminen ja tekstien kirjoittaminen. Toivon seinän avaavan vanhemmille laaja-alaista osaamista, sillä kaikki tekstit on otettu Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmasta (2022). Aamupäivällä valmistelin myös ryhmää huomista varten siivoamalla ja siistimällä paikkoja vanhempia varten. On mukavampi olla ympäristössä, missä tavarat ovat paikoillaan.

Kuva 3: Laaja-alainen osaaminen

Tänään ryhmällämme oli jumppasalivuoro ja osa lapsista oli toisen opettajan kanssa salissa. Itse olin ryhmässä osan lasten kanssa, samalla kun valmistelin vasuseinää. Tarkastelin myös yksittäisten lasten valokuvauslupia, joita on meille annettu hyvin vähän. Tämä on tietysti harmi, ettei montakaan lasta saa kuvata. Tällöin Instagramiin lisättävien valokuvien pitää sisältää jotain muuta kuin lapsia, esimerkiksi jotain mitä lapset itse ovat kuvanneet. Lasten kanssa valokuvaamista harjoitteleminen muutaman viikon päästä, kun viikon aiheena oli lasten digipedagogiikka.

Lepohetken aikana, osallistuin Provaka tiimin tapaamiseen ja katsoimme aiheesta videon ja pohdimme mistä yksikkömme aloittaa Provaka hankkeen toteuttamisen. Tiimin sisällä oli hyvää keskustelua ja kokous pysyi hyvin aikataulussaan.

Torstai

Olimme kutsuneet vanhemmat vanhempainamuun klo:8.00. Kutsu oli lähtenyt sähköpostilla, olin laittanut sen ilmoitustaululle, sekä jakanut sen Instagramissa. Yhdeksästä mahdollisesta perheestä kolme tuli paikalle. Olin tehnyt lyhyen PowerPoint-esityksen pedagogisesta dokumentoinnista ja esitin sen vanhemmille isolta näytöltä. Esittelin meidän vasuseinämme ja kerroin miten sitä aiomme koko toimintakauden ajan täydentää. Lisäksi keskustelimme

Instagramin käytöstä ja siitä, miten sinne voidaan ottaa valokuvia vain niistä lapista, joiden valokuvausluvut ovat kunnossa. Instagramia pidettiin hyvänä välineenä toiminnasta ”kertomiseen”, sillä sitä voi katsoa yhdessä lapsen kanssa ja käydä läpi mitä päiväkodissa on tapahtunut. Lopuksi vanhemmat saivat lastensa kanssa askarrella pilviä, joihin kirjoitettiin toiveita. Ne lapset, joiden vanhemmat eivät olleet paikalla saivat itse askarrella oman pilvensä, johon minä kirjoitin heidän toiveensa mitä päiväkodissa voitaisiin tehdä. Kaikki toiveet niin lasten, kuin aikuistenkin, olivat realistisia ja täysin toteutettavissa olevia. Nämä pilvet lisätään vasuseinäämme.

Aamu sujui hyvin, toki sitä olisi toivonut, että vanhempia olisi päässyt enemmän paikalle. Tuemme keväällä järjestämään uuden vanhempainiltojen, jossa vanhemmat pääsevät näkemään miten vasuseinä on edennyt. Kannustimme heitä myös käymään ryhmässä katsomassa seinää aina ajoittain.

Tänään olin iltavuorossa, joten ehdin näkemään melkein kaikki perheet ja kertomaan vanhemmille heidän lastensa päivän kuulumiset. Meillä oli aamupäivällä salissa koko talon yhteinen sadonkorjuujuhla, jossa lapset pääsivät maistelemaan kyssäkaalia, keltaista porkkanaa ja persimonia. Monen kanssa kertailtiin hakutilanteissa mitä oli tullut maisteltua ja melko hyvin lapset muistivat mitä oli tarjolla ollut. Ruokakasvatuksen kannalta tällainen hetki missä lapsi pääsee maistamaan ja tutustumaan mahdollisesti uusiin kasviksiin ja hedelmiin, jossain muualla, kuin ruokapöydässä on erittäin antoisa. Suurin osa ryhmämme lapsista maistoi kaikkea reippaasti ja monet halusivat kaikkea lisää.

Perjantai

Minulla piti olla heti työvuoron alettua kahden lapsen varhaiskasvatus keskustelut, mutta ne peruuntuivat. Varhaiskasvatuskeskustelut ovat päivittäisten kuulumisten vaihtojen ohella tärkeä yhteistyömuoto vanhempien kanssa. Yhden lapsen keskusteluun varataan Vantaalla aikaa noin puoli tuntia ja tulkin kanssa pidettäviin keskusteluihin varataan enemmän aikaa. Varhaiskasvatus keskustelu pidetään vähintään kerran vuodessa, tarvittaessa useammin.

Koska olin iltavuorossa, ehdin taas keskustelemaan melkein kaikkien lasten vanhempien kanssa iltapäivän hakutilanteissa. Mikäli lapsi on mukana keskustelutilanteessa niin yleensä osallistan häntä mukaan keskusteluun esimerkiksi kysymällä, miten päivä on mennyt. Voimme myös keskustella yhdessä mitä oli ruokana ja kuinka se maistui, tai mitä päivän aikana on tehty ja oliko se kivaa. Mitä tutumpi vanhempi on, niin sitä helpompi minulle on hänen kanssaan keskustella, myös se on hyväksyttävä, ettei kaikkien kanssa pääse yhtä läheisiin väleihin.

Otin vanhemmille valokuvia Instagramiin eilistä maistelu hedelmistä ja kasviksista, sekä vasuseinä kiinnitetyistä pilvistä. Kuvaaminen on asia mihin pitäisi muistaa panostaa edelleen enemmän, se meinaa unohtua, kun ei ole tottunut valokuvaamaan asioita työpäivänä.

Viikkoanalyysi

Tämän viikon tavoitteena oli järjestää vanhemmille vanhempainaamu, jossa esittelin vanhemmille ryhmämme pedagogista dokumentointia ja ryhmämme vasuseinää. Sain tehtyä omasta mielestäni hyvän ja ytimekkään PowerPoint-esityksen, jonka esittelin vanhemmille samalla kuin lapset söivät aamupalaa. Myös pilvien askartelu sujui hyvin ja itse autoin niitä lapsia, joiden vanhemmat eivät olleet paikalla, kysymällä heidän mielenkiinnon kohteitaan. Tämä on lasten osallistamista, mikä on myös ensi viikon teema.

Viikon teemana oli yhteistyö vanhempien kanssa. Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmassa (2022) on mainittu, että huoltajatilaisuudet kuuluvat osaksi Vantaan varhaiskasvatusta. Tämän viikkoinen vanhempainaamu oli siis meidän ryhmämme tämän syksyn huoltajatilaisuus. Marraskuussa on tulossa koko talon yhteinen isänpäivä tilaisuus, jossa lapsi pääsee isän tai muun tärkeän ihmisen kanssa yhdessä lukemaan kirjoja.

Varhaiskasvatuksessa vanhempien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on tavoitteena yhteinen sitoutuminen lasten turvallisen ja terveen kasvun, oppimisen ja kehityksen edistämiseen. Kasvatusyhteistyötä tukee tasa-arvoinen vuorovaikutus, keskinäinen kunnioitus ja luottamuksen rakentaminen. Vuorovaikutteinen yhteistyö vaatii varhaiskasvattajalta aktiivisuutta ja aloitteellisuutta, sekä perheiden moninaisuuden huomioimista. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 38.)

Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö vaatii siis varhaiskasvattajalta paljon, jotta hän saa luotua luottamuksellisen suhteen vanhempiin samalla huomioon ottaen jokaisen perheen tarpeet ja yksilöllisyyden. Varhaiskasvattajan tulee itse olla aktiivinen suhteen luomisessa ja ylläpitämisessä. Vaikka varhaiskasvattaja on asiantuntija työssään, ovat vanhemmat asiantuntijoita omasta lapsestaan ja heitä tulee kohdella sen mukaisesti.

Lapsen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin, on merkitys vanhempien ja varhaiskasvatuksentyöntekijöiden yhteistyön laadulla. Niin kodissa, kuin päivähoitossa tulisi toimintaa ohjata samantapaiset arvot ja näkemys siitä mikä on lapsen etu. Näiden arvojen ja tavoitteiden määrittämiseksi tulee käydä syvällistä keskustelua. (Ahonen 2017b, 123.) Kun vanhemmille osoitetaan, että heidän mielipiteensä ja näkemyksensä ovat tärkeitä, saavutetaan hyvä pohja yhteistyölle (Ahonen 2017a, 245).

Vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan yhteistyö on siis tärkeää lapsen varhaiskasvatuksen kannalta ja keskustelun tulee olla avointa ja rakentavaa, jotta sillä päästään haluttuun päämäärään eli lapsen hyvinvointiin. Itse koen, että vanhempien kanssa käytävä syvällinen keskustelu on haastavaa. Päivittäinen kuulumistenvaihto on helppoa, mutta sellainen syvällinen keskustelu minkä tulisi lähteä minun aloitteestani on vaikeaa. Vanhempien kysymyksiin tai kyseenalaistamiseen on helppo vastata ja usein ei vastauksen tarvitse heti olla valmis

vaan sitä voi esimerkiksi tiimissä tai esihenkilön kanssa pohtia ja valmistella vastatusta rauhassa. Mielestäni on vaikeaa nostaa esille asioita mitä pitäisi kotona muuttaa, jotta vanhemmat toimisivat lapsensa parhaaksi, koska siinä mennään hyvin henkilökohtaisiin asioihin. Onneksi tämä työ on tiimityötä ja apua löytyy vaikeisiin tilanteisiin.

Jotta voidaan kohdata eri kulttuureista tulevia asiakkaita ja vastata heidän palvelutarpeisiinsa, edellyttää se varhaiskasvatuksessa taitoa ottaa huomioon perheen kulttuuri- ja kieli- tausta. Kasvattajan kohtaamis- ja suhdetaidot korostuvat tässä, sekä kulttuurinen sensitiivisyys. Jokainen perhe kohdetaan yksilöllisesti, sillä jokaisella perheellä on omat tapansa ja arvonsa. (Kivijärvi 2017, 253.)

Meidän varhaiskasvatusyksikössämme on paljon eri kulttuuri- ja kielitaustaisia perheitä ja heidän kielitasonsa vaihtelee paljon, mikä vaikuttaa suoraan siihen millaista yhteistyö näiden perheiden kanssa on. Ne, jotka osaavat suomea, pystyvät päivittäiseen kuulumisten vaihtoon ja varhaiskasvatuskeskusteluihin ei tarvita tulkkia. On perheitä, joiden kanssa voidaan kommunikoida päivittäisessä kuulumisten vaihdossa englanniksi ja sitten on perheitä, joiden kanssa ei ole mitään yhteistä kieltä. Näiden perheiden kanssa käytetään varhaiskasvatuskeskusteluissa tulkkia. Vantaalla on ollut käytössä lomake, johon varhaiskasvatuksen aloituskeskustelussa kirjataan lisätietoja maahanmuuttajataustaisesta perheestä, kuten kielimaailma, uskonto, kulttuuri ja tärkeät juhlapyhät ja niiden vietto. Tällöin saadaan kerättyä perheestä hyvää taustatietoa, joka auttaa juuri yksilöllisessä kohtaamisessa ja helpottaa perheen kanssa tehtävää yhteistyötä.

4.5 Viikko 5: Lasten osallisuus

Tämän viikon teemana on lapsen osallisuus varhaiskasvatuksessa ja tavoitteena on havainnoida, miten lasten osallisuus ryhmässämme toteutuu. Osallisuus varhaiskasvatuksessa tarkoittaa sitä, että lapsi osa yhteisöä ja ryhmää ja on osana siinä tapahtuvaa vuorovaikutusta hänen omista lähtökohdistaan käsin. Lapsella tulee olla mahdollisuus tulla hyväksytyksi ja ymmärretyksi omana itsenään ja hänellä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa hänen elämäänsä liittyviin asioihin. (Opetushallitus 2024b.)

Lapsen osallisuus toteutuu, kun hän tulee ymmärretyksi ja kuulluksi. Lapsi saa osallistua päätöksen tekoon ja tehdä valintoja. Lapsen idoihin ja aloitteisiin suhtaudutaan myönteisesti, sekä kannustavasti. (Järvinen & Mikkola 2015, 17.)

Keskiviikko

Ennen ruokaa pidin pienille, eli alle neljävuotiaille, päivä piirin. Tänään otimme lorupussin, josta lapset pääsivät vuorollaan pussista valitsemaan lorun. Kaikki pienet istuivat piirillä, vaikka eivät siihen aktiivisesti osallistuisikaan. Ketään ei siis jätetä piiriltä pois, vaikka

tiedämme ettei piirillä pysty osallistumaan. Kaikki ovat osallisina yhteiseen hetkeen omalla tavallaan. Osa pienistä osasi jo leikkiä loruleikeissä mukana ja kaikki olivat innokkaina nostamassa lorukortteja. ”Osallisuuden periaatteiden mukaan lapsella tulee olla mahdollisuus osallistua, mutta samalla myös oikeus olla osallistumatta (Lastentarhanopettajienliitto 2017,24).”

Ruokailuissa pyrimme ottamaan lapsen henkilökohtaiset tarpeet huomioon, ja jokainen saa lautaselleen kaikkea tarjolla olevaa, josta lapsi voi itse vapaasti valita mitä hän haluaa syödä ja kuinka paljon. Lapset myös saavat valita haluavatko lisää vai ottavatko näkkileivän. Ruokailu tapahtuu kiireettömästi ja kaikilla on aikaa syödä omaan tahtiin. Jokainen lapsi syö muiden kanssa samassa pöydässä ja on osallisena sen pöydän ruokakeskustelua.

Torstai

Aamun ulkoilusta sisälle tullessa lapset jakautuivat leikkeihin ja osa meni askartelemaan. Itse menin viiden lapsen kanssa leikkimään lepohuoneeseen. Lapset valitsivat roolivaatteet ja leikkivät roolivaatteilla, sekä viimekeväänä rakentamallamme bussilla. Lasten leikkiä oli mielenkiintoista seurata osallisuuden näkökulmasta. Leikkijät olivat selkeästi jakautuneet isoihin ja pieniin. Yksi kolmevuotias olisi kovasti halunnut olla osallisena viisivuotiaiden leikissä, mutta isommat eivät olisi päästäneet häntä mukaan, jos en olisi ohjannut tilannetta. Isommat pääsivät pienemmän mukaan ja pienempi oli osallisena leikkien rinnakkaisleikkiä isojen leikissä. Vaikka he eivät leikkineet yhteistä leikkiä vaan rinnakkain niin pienempi pääsi silti osalliseksi isomprien leikkiä. Yksi tärkeimmistä asioista päivähoidossa, on kokemus ryhmään kuulumisesta, sekä leikkeihin mukaan pääseminen ja osallisuus (Järvinen & Mikkola 2015, 27,50).

Lepohetken aika meillä oli ensimmäinen tiimi palaveri tälle syksylle, jossa kaikki neljä tiimin jäsentä olivat paikalla. Kävimme läpi pari tulevaa viikkoa ja niiden aikatauluja ja ohjelmaa. Pohdimme, miten lähdemme pyörittämään pienryhmiä, nyt kun on tiimi kasassa ja kävimme läpi yleisiä käytäntöjä ryhmässä.

Perjantai

Aamulla keskustelin esihenkilöni kanssa, joka pyysi lupaa ottaa vasuseinästäme valokuvaa yksikön Instagram-tilille. Annoin hänelle luvan kuvata, sillä vielä siinä ei ollut lasten kuvia. Mietimme voisiko vanhemmilta pyytää erikseen luvan kuvata lapsia vain seinää varten, kun nyt niin monella lapsella on kuvauskielto, joka osaltaan hankaloittaa valokuvaamista arjessa. Olisi mukavaa saada vasuseinään kuvia kaikista lapsista, eikä vain muutamasta. Ajatuksena on keväällä antaa valokuvat perheille itselleen muistoksi kuluneesta toimintakaudesta.

Aamun ulkoilun jälkeen osa lapsista meni jatkamaan askartelua ja osa leikkivät. Päiväpiirillä otin käyttöni videotykin ja heijastin sillä seinälle Lukulumosta satukirjan. Ensimmäisen kirjan valitsin itse ja se liittyi ruokailuun. Toisen kirjan lapset saivat valita ja he valitsivat

Pikkuli-kirjan. Olemme aiemmin katsoneet Pikkuli-videoita niin aihe on lapsille tuttu. Lapset olivat siis osallisina vaikuttamassa siihen mitä katsotaan ja enemmistön mielenkiinnon mukaan teimme valinnan.

Lepohetkellä kaikki lapset lepäävät ja antavat muille leporauhan. Jokainen lapsi saa kuitenkin itse valita nukkuuko, eli pakko ei ole nukkua. Kaikki lepäävät saman ajan, jonka jälkeen nousemme ylös ja valitsemme rauhallisia tekemisiä, jotta nukkuvilla on rauha nukkua.

Viikko analyysi

Keskeistä oppimisen kannalta on osallisuus. Tärkeää on tarjota lapselle mahdollisuus olla osallisena lapsen omien tarpeiden, taitojen ja jaksamisen mukaisesti. (Ranta 2021, 113.) Kasvattajan tulee siis antaa jokaiselle lapselle mahdollisuus olla osallisena yksilöllisesti. Etenkin omassa ryhmässäni tämä korostuu, sillä meillä on monenlaista oppijaa, jotka osallistuvat kukin omalla tavallaan ja omalla panoksellaan. Ratkaisevaan lapsen osallisuudessa on hänen oma tunteensa osallisuudesta, sillä osallisuus on subjektiivinen kokemus (Järvinen & Mikkola 2015, 13). Juuri tällä viikolla totesin, että vaikka lapsi ei näytä osallistuvan tai kuuntelevan, saattaa hän kuitenkin olla esimerkiksi piirillä valppaana ja osallisena ja käydä oppimiaan asioita myöhemmin kotona läpi.

Aikuisen tulee tarjota mahdollisuuksia osallisuuteen, sillä ilman aikuisen tarjoamaan mahdollisuutta, ei lapsilla ole kuin vähän mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa (Tuulensalo, Kallio-meri & Laimio(toim.) 2021. 19). On siis varhaiskasvattajan vastuulla, se että kaikille lapsille tarjotaan mahdollisuus osallisuuteen. Vaikka lapsi itse päättäisi olla osallistumatta, on tärkeää kuitenkin tarjota mahdollisuus osallisuuteen. Ranta (2021, 115) kirjoittaa, jotta osallisuus toteutuisi vaatii se henkilökunnalta aktiivista havainnointia ja havaintojen jakamista, sekä kykyä kuunnella lasta ja olla läsnä. Omalla toiminnallaan kasvattaja vaikuttaa siis suoraan lasten mahdollisuuksiin olla osallisena. Kuunteleva ja läsnä oleva aikuinen saa lapsen kontaktin, jolla mahdollistaa myös lapsen osallisuuden.

Lasten sensitiivinen kohtaaminen, myönteinen kokemus nähdä ja kuulla tulemisesta vahvistavat lapsen osallisuutta (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 32). Päivittäiset kohtaamiset varhaiskasvattajien kanssa vaikuttavat lapsen osallisuuteen. Kun kokemukset nähdä ja kuulla tulemisesta ovat positiivisia on helpompi olla osallisena esimerkiksi päiväkotiryhmässä. Varhaiskasvattaja toimii myös mallina lapsille siitä, miten muut ihmiset kohdataan sensitiivisesti ja miten heidän osallisuutensa huomioidaan positiivisesti.

Omassa työssäni ja ryhmässäni on monia asioita, joissa lapsen osallisuus näkyy ja etenkin vapaa leikki on sellainen. Lapsi voi itse voi päättää mitä hän leikkii, kenen kanssa ja kuinka kauan. On tilanteita, joissa aikuinen ohjaa leikkitaulusta valitsemaan tekemisen, mutta silloinkin lapsi saa itse valita leikkinsä. Vapaassa leikissäkin aikuinen on saatavilla ja apuna

tilanteissa, joissa leikki ei esimerkiksi meinaa sujua. Aikuinen auttaa lasta olemaan osallisena leikissä ja ohjaa lapsia selvittämään konflikteja. Lapsella on myös oikeus lopettaa leikki, kun hän ei enää halua olla siinä osallisena. Ryhmässämme korostuu kiireetön vapaa leikkiaika, sillä pidämme kaikki tiimissämme leikkiä hyvin tärkeänä asiana.

Jokaista lasta rohkaistaan oman mielipiteen ilmaisuun ja tarvittaessa voidaan käyttää apuna erilaisia välineitä, kuten kuvat. Niiden lasten kanssa, jotka eivät vielä suomea puhu, huomioidaan pienetkin lapsen tekemät aloitteet ja eleet. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 33.) Meidän varhaiskasvatusryhmässämme on paljon kuvia käytössä, sillä ryhmässämme on useampi lapsi, joka niistä hyötyy. Kuvilla voidaan kommunikoida lapsen kanssa ja saada hänet osalliseksi esimerkiksi piirillä. Kuvien avulla saadaan lapsi myös osalliseksi omaan elämäänsä, kun hän pystyy kuvien avulla kertomaan esimerkiksi mitä hän haluaa.

4.6 Viikko 6: Lasten digitaalinen osaaminen

Tällä viikolla tutustumme lasten kanssa IPadeihin, harjoittelemme niillä valokuvaamista, sekä tutustumme ohjelmointi robotteihin. Tarkoituksena on harjaannuttaa lasten digitaitoja ja leikkillisesti harjoitella ohjelmoinnin alkeita roboteilla. Valokuvaaminen on osa pedagogista dokumentointia ja myös lapset voivat tuottaa näitä dokumentteja valokuvaamalla. Lapset voivat myös olla osallisina pedagogisessa dokumentoinnissa esimerkiksi valitsemalla julkaistavia valokuvia.

Maanantai

Ulkoilimme heti aamusta. Sisälle tullessa ryhdyimme robottien värityspuuhiin. Lapset saivat valita kolmesta eri robottivärituskuvasta mieleisensä ja värittää ne haluamallaan tavalla. Kuuntelimme samalla muutaman eri robottilaulun. Valmiit kuvat laitettiin heti seinälle. Värityksen jälkeen lapset saivat askarrella eri muotoisista paperinpaloista robotit. Saimme hienon seinän täynnä erilaisia robotteja. Näillä robotti tehtävillä oli tarkoitus alustaa loppuviihkosta tapahtuvaa ohjelmointi robotteihin tutustumista.

Välipalan jälkeen lähdimme heti pukemaan ulos ja koska oli luvattu vesisadetta, puimme kaikki kuravaatteet päälle. Pukemistilanne sujui hyvin, vaikka tilanteessa oli paljon lapsia, kun kaksi ryhmää oli samaan aikaan pukemassa ulos. Ehdin myös auttamaan toisen ryhmän lapsia pukemisessa, kun olimme saaneet oman ryhmämme lapset niin nopeasti ulos.

Tiistai

Aamun ulkoilun jälkeen otin pienryhmän kanssani eri tilaan, jotta meillä olisi toimintaan rauhallinen tila. Minulla oli kaksi iPadia mukana ja ensin keskustelimme lasten kanssa, olivatko he aiemmin käyttäneet tablet-laitetta. Sitten keskustelimme, olivatko he aiemmin valokuvanneet ja jos olivat niin millä. Melkein kaikki olivat valokuvanneet vanhempien kännyköillä. Sen

jälkeen näytin miten iPadilla otetaan valokuva ja otin heistä kuvan ja näytin sen heille. Jokainen sai vuorollaan ottaa valokuvia mistä halusivat ja sitten katsoimme kuvat. Lapset jaksoivat hyvin odottaa omaa vuoroaan. Lopuksi katsoimme iPadista Lukulumosta kirjan. Lapset olivat hyvin kiinnostuneita valokuvaamisesta ja saamme varmasti innokkaita valokuvaajia heistä jatkossakin.

Keskustelimme lasten kanssa roboteista ja pohdimme, löytyykö keneltäkään sellaisia kotoa. Ensin vain yksi kertoi, että heillä on lelu robotti kotona, mutta asiaa pohdittua löytyi joltain robotti imuri. Esittelin heille meidän päiväkotimme Blue-Bot robotin, jonka käyttöä harjoitellaan lasten kanssa loppuviikosta. Piirillä katsoimme ja kuuntelimme erilaisia robottilauluja ja osa lapsista innostui leikkimään ja tanssimaan niiden tahdissa.

Päivä oli taas melko rauhallinen ja lapsilla oli välipalan jälkeen hyvät leikit. Muutama eilen poissaollut värittivät robotit, jotka laitettiin heti ryhmän seinälle esille. Osa innostui pelaamaan lautapelejä ja osa muovaili. Ulos siirtyminen sujui hyvin, lapsista on tullut hyvin reippaita pukemisessa, vaikka syksy vaatiikin jo kerrospukeutumista.

Keskiviikko

Aamupalan jälkeen lapset saivat valita leikit, sillä olimme päättäneet, että jäämme aamupäiväksi sisälle, jotta lapsilla on aikaa leikkiä ja osallistua liikuntatuokioon. Lisäksi meillä oli aamulla koko taloa koskeva ulosmenoharjoitus, eli kun ”hälytys” soi, menimme lasten kanssa pukemaan kengät ja siirryimme pihalle kokoontumisalueelle. Tilanteesta keskusteltiin lasten kanssa etukäteen, joten suurin osa tiesi ja ymmärsi mitä me harjoitteleimme. Tuenlapsille tällaiset odottamattomat tilanteet ovat vaikeita, mutta saimme harjoituksen tehtyä melko hyvin. Lapset saivat jatkaa leikkejä ja osa ryhmästä meni saliin.

Pidin tänään liikuntatuokion viidelle 4-5-vuotiaalle. Koska aikaa oli vähän pidin liikunnan ohjatun ajan vähäisenä, jotta lapsilla olisi aikaa liikkua myös vapaasti salissa. Aloitimme kokontumalla tekemällä ympyrän ja istumalla kannustuspiiriin. Jokainen lapsi sai omalla vuorollaan juosta piirin ympäri ja muut lapset kannustivat taputtamalla ja hurraamalla juoksija nimeä. Sen jälkeen laitoin soimaan jo edellisinä päivinä kuuntelemamme Fröbelinpalikoiden Robotti-Rock kappaleen ja liikuimme kuten laulussa robotit liikkuiivat. Otin vielä muutaman muunkin laulun, jossa ohjeiden mukaan tulee liikkua. Kaikki lapset olivat hyvin mukana ja tekivät liikkeitä. Vapaassa liikuntaosuudessa lapset toivoivat köysiä ja renkaita. Olin yllättänyt, että useampi pystyi kiipeämään köysissä ylöspäin, yleensä niissä vain keinutaan ja roikutaan. Olin tyytyväinen itseeni, että osasin ennakoida ja päästää yhden lapsen takaisin ryhmään ennen kuin mitään konfliktia salissa syntyi. Näin liikuntatuokiosta jäi hänelle hyvä mieli.

Torstai

Menimme ulos heti aamupalalta ja sisälle tullessamme oli meidän esihenkilömme aamupäivän ajan ryhmässämme seuraamassa meidän toimintaamme ja lapsia. Kymmeneltä meillä alkoi koko talon yhteinen lauluhetki YK:n päivän kunniaksi. Luluhetki meni hyvin ja meidän ryhmämme lapset osallistuivat innokkaasti laululeikkeihin. Pidin ennen ruokaa isojen piirin, jota esihenkilö tuli seuraamaan. Lapset olivat jo edellisenä päivänä toivoneet ”hassuja” kortteja, joten päätin ottaa ne. Korteissa on kuvia, joissa on jotain erikoista esimerkiksi kakussa kynttilöiden tilalla värikyniä ja lasten tehtävänä on kertoa mitä ”hassua” kuvassa on. Lapset olivat kaikki hyvin mukana ja hyvin löysivät erikoiset asiat kuvista.

Lepohetken aikaan meillä oli tiimin ja esihenkilön kanssa palaveri, jossa hän kävi läpi havaintojaan aamupäivästä. Lisäksi keskustelimme yhdessä, miten meillä on kokonaisena tiiminä nämä kaksi viikkoa mennyt. Hän teki meille myös kehitysehdotuksia.

Iltapäivällä vapaanleikin aikana muovailin useamman lapsen kanssa pitkään. Silloin kun aikuinen on leikissä läsnä, on lasten sitoutuminen leikkiin pitkäkestoisempaa.

Perjantai

Aamu alkoi vasukeskustelulla. Keskustelimme vanhempien kanssa muun muassa vasuseinästämme ja Instagramin käytöstä. Vanhemmat pitivät Instagramia hyvänä asiana, sillä sen avulla pystyi lasten kanssa yhdessä kotona katsomaan mitä päiväkodissa on tehty, etenkin kun lapsi on vielä niin pieni, ettei itse osaa kertoa.

Lasten tultua aamu-ulkoilusta sisälle, otin isoimmat kanssani lepohuoneeseen kokeilemaan Blue-Bottia. Olin laittanut lattialle valmiiksi Botti-alustan, jonka muovitaskuissa oli viisi eri väriä. Laitoin Blue-Botin päälle, jolloin siihen syttyi valot ja siitä lähti ääni. Yksi lapsista pelästyivät tätä robottia ja halusi pois huoneesta, jonka hänelle sallin. Jatkoimme robottiin tutustumista kolmen lapsen kanssa. Ensimmäisessä nimessimme värit ja sitten esittelin, miten robotti toimii, miten sille annetaan ohjeita. Tehtävänä oli laittaa robotti jonkun värin päälle ja valita mihin väriin robotin halusi menevän. Tässä tuli värien nimeämistä. Sitten piti laskea, montako ruutua robotti liikkuu ja kääntyykö se päästäkseen oikeaan väriin. Osa lapsista oppi robotin ohjauksen todella nopeasti ja kaikki olivat todella kiinnostuneita tehtävästä. Olin yllättynyt miten monta kertaa lapset vuorollaan halusivat kokeilla robottia. Aion jatkossakin hyödyntää Blue-Bottia lasten kanssa.

Lepohetken aikaan oli johtoryhmä kokous, jossa aiheena oli koordinoivan varhaiskasvatuksenerityisopettajan pitämän luento tuen muodoista. Aihe oli mielenkiintoinen, vaikka itse en hoida tuenlasten asioita. Iltapäivällä minulla oli tilaisuus käyttää sak-työaikaa ja kirjasin muun muassa vasukeskusteluja.

Viikkoanalyysi

Viikko sujui kokonaisuudessaan hyvin ja kaikki mitä olin suunnitellutkin tuli toteutettua. Lapset olivat kiinnostuneita tableteista ja robotista ja melkein kaikki olivat innokkaasti niitä käyttämässä. Aion ottaa niin Ipadit, kuin Blue-Botin lasten kanssa aktiivisempaan käyttöön. Lisäksi kaupungin robo-keskuksesta pystyy lainaamaan erilaisia robotteja, joten varmasti tulemme myös niitä hyödyntämään lasten kanssa.

Robotit kiinnostavat lapsia ja heillä on usein niitä kohtaa positiivinen ja avoin suhtautuminen. Lapsille tulee tarjota mahdollisuus tutustua robotiikkaan, koska sillä on suuri merkitys tulevaisuudessa niin työ- kuin arkielämässä. (Saren 2019, 86.) Tutustuminen robotteihin leikkillisesti jo varhaiskasvatuksessa valmistaa siis lapsia tulevaisuutta varten ja helpottaa robotiikan ymmärtämistä. Itselle robotiikka on täysin uusi asia ja kävin vuosi sitten robo-keskuksessa harjoittelemassa erilaisten robottien käyttöä. Tunnin ajan sain kokeilla robotteja, joita ohjattiin ja ohjelmoitiin eri tavoin. Robotiikka on mielenkiintoista, mutta se vaatii varhaiskasvattajalta osaamista roboteista ja rohkeutta kokeilla lasten kanssa uusia työvälineitä.

Digitaalinen osaaminen on myös kirjattu varhaiskasvatussuunnitelmaan, joten se on asia mitä lapsille tulisi opettaa jo varhaiskasvatuksessa. Digitaalista osaamista tarvitaan oppimisessa, yhteiskunnassa toimimisessa ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, lisäksi se edistää koulutuksellista tasa-arvoa. Lapsille tulee tarjota mahdollisuus kokeilla, harjoitella ja tuottaa sisältöjä itse ja yhdessä muiden kanssa käyttäen digitaalisia välineitä apuna. Tämä edistää lasten monilukutaitoa, luovaa ajattelua ja yhteistoimintataitoja. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 21.)

Digitaalinen osaaminen sisältää sen, miten tutustutaan lasten kanssa erilaisiin digitaalisiin asioihin ja laitteisiin, sekä opettelun niiden turvalliseen käyttöön. Varhaiskasvattajan tehtävänä on pitää huoli, että lapset tulevat vastuullisiksi laitteiden käyttäjiksi ja osaavat käyttää hyväkseen digitaalisuutta oikein. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan tulee tällöin olla perehtynyt digitaalisiin laitteisiin ja osata käyttää niitä. (Saren 2019, 11.) Henkilöstön tehtävänä on ohjata lapsia digitaalisten ympäristöjen turvalliseen, vastuulliseen ja monipuoliseen käyttöön (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 21). Itse käytän työssäni monipuolisesti eri digilaitteita mitä talostamme löytyy ja olen kiinnostunut niistä. IPadia käytän päivittäin lasten kanssa eritavoin, lisäksi viikoittain meillä on käytössä videotykki ja kuukausittain iso näyttö eli älytaulu. Pyrin omalla esimerkilläni näyttämään digilaitteiden vastuullista ja oikeaa käyttöä, ja samalla myös opettaa muita työntekijöitä siihen, miten digivälineitä voi hyödyntää varhaiskasvatuksessa.

Digitaalisesta osaamisesta on siis paljon hyötyä lapsille nyt ja tulevaisuudessa. Varhaiskasvatuksessa digitaitoja harjoittelemalla turvataan niidenkin lasten osaaminen, joiden kodeissa ei ole mahdollista käyttää digivälineitä. Lasta saattaa myös jännittää tai jopa pelottaa uusien

asioiden tai laitteiden käyttö, joten varhaiskasvatuksessa niitä voi kohdata ja niiden käyttöä harjoitella tutussa ja turvallisessa ympäristössä kiireettömästi, lapsen tahtiin.

4.7 Viikko 7: Tiimityö

Tämän viikon tavoitteena on tarkastella sitä mitä tiimityö on varhaiskasvatuksessa ja mikä merkitys sillä on tiimin, lapsiryhmän ja koko työyhteisön näkökulmasta. Varhaiskasvatuksen tiimistä puhuttaessa tarkoitetaan yksittäisen lapsiryhmän toiminnasta vastaavasta moniammatillisesta tiimistä, joka usein koostuu kolmesta työntekijästä. Varhaiskasvatuksessa tehdään tiimeinä töitä ja tiimityö tulee olla toimivaa, jotta pedagogiikka olisi laadukasta. (Ahonen 2023, 16-18.) Pedagogisessa dokumentoinnissa on tärkeää, että koko tiimi on sitoutunut käyttämään tätä työvälinettä.

Maanantai

Aamupäivä sujui ulkoilun ja leikkien merkeissä. Pidin ryhmämme vanhimmille lapsille ennen ruokaa päivä piirin, jossa harjoittelimme suomalaisia metsän eläimiä. Osa eläimistä oli vähän hankalia erottaa toisistaan, kuten poro ja hirvi, sekä susi ja kettu. Muutama oli myös vieraampi, kuten liito-orava. Kuuntelimme Kielinupun laulun Suomalainen metsä, jossa myös käytiin osittain samoja eläimiä läpi. Laulun jälkeen vielä kertosimme pikaisesti eläimet ja liito-oravasta tuli hauska lento-orava. Kaikki osallistuivat piirille hyvin ja harjoittelimme myös puheenvuoron pyytämistä viittaamalla, sillä se on vielä haastavaa.

Lepohetken aikaan päivällä meillä oli opettajien yhteinen sak-työaika, jossa meitä oli neljä opettajaa paikalla suunnittelemassa koko talon yhteistä isänpäivätapahtumaa ja lastenoikeuksien viikkoa. Esihenkilömme oli antanut ohjeet koskien lastenoikeuksien viikon ohjelmaa. Tällaisissa yhteisissä suunnittelu tilanteissa vaaditaan hyviä yhteistyö- ja tiimityötaitoja. Pitää osata työskennellä yhdessä kohti yhteistä päämäärää myös päiväkodin muiden työntekijöiden kanssa, kuin vain oman tiimin jäsenten kanssa. Meillä neljällä yhteistyö sujui hyvin ja saimme sovittua kaiken mitä pitkin.

Iltapäivällä kolme lasta pelasi yhdessä lautapeliä. Lautapelin pelaaminen harjoittaa lasten taitoja toimia yhdessä muiden kanssa, sekä vahvistaa osallisuutta, sillä yhdessä tekeminen ja ryhmään kuuluminen on lapsille tärkeää.

Keskiviikko

Päivä alkoi aamupalalla ja lähdimme pukemaan ulos heti aamupalan jälkeen ja autoimme samalla myös naapuriryhmän lapsia ulos, sillä heillä oli henkilökunta vajausta. Talossamme on paljon ollut viime vuosien aikana keskustelua henkilökuntatasolla ja esihenkilöistä lähtöisin siitä, miten muita autetaan tarpeen vaatiessa. Aina emme ole samaa mieltä siitä mitä auttaminen on ja mikä auttamistapa auttaa ryhmää eniten. Nyt autoimme naapuriryhmää siis

pukemaan lapset ulos ja ulkovalvonnassa, lisäksi heiltä tuli meille loppupäiväksi yksi lapsi. Näin helpotimme edes vähän heidän päiväänsä. Näissä tilanteissa korostuu myös tiimityö- ja vuorovaikutustaidot. Työasioista pitää osata keskustella asiallisesti. Apua pitää myös osata pyytää, eikä vain harmitella, ettei kukaan auta.

Lepohetken aikaan meillä olisi ollut Provaka-tiimin kokous, mutta meillä eivät lapset nukku-
neet ja lastenhoitajamme lähti koulutukseen, joten tein päätöksen, että jäin toisen opettajan kanssa hoitamaan lapsia, enkä lähtenyt kokoukseen. Välillä joutuu tekemään palaverien suh-
teen päätöksiä, kumpi on tärkeämpi kokous vai lapset. Tänäpäin oli tilanne, että lapset menivät edelle. Myöskään omaa tiimiä ei ole mukava jättää haastavaan tilanteeseen, jos ei ole aivan pakko.

Torstai

Vietimme koko talossa syysnaamiaisia, eli lapset saivat pukeutua, ja myös me aikuiset, naa-
miaiasuihin. Ryhmästämme löytyi noitia, merirosvo, zombi ja Ryhmä Hau-hahmo ja kaikilla tiimimme jäsenillä oli myös jotakin naamiaiasua päällä. Jumppasaliin oli rakennettu teeman-
mukainen liikuntarata, jossa oli hämärää ja seiltä löytyi esimerkiksi hurja hämähäkin pesä. Lapset saivat käydä radalla pienryhmissä. Aivan pienimmät eivät osallistuneet.

Liikuntaradan lisäksi meillä oli lepohuoneessa lapsille disko, jossa oli diskovaloja ja lapsille sopivaa musiikkia. Lapset innostuivat kaikki tanssimaan ja jaksoivat tanssia pitkään. Kaikki pääsivät osallistumaan diskoon, kukin omalla tavallaan. Pienetkin olivat innoissaan ja tanssi-
vat käsikädessä. Pitäisi useammin järjestää tällaista musiikin kuuntelua, jossa lapset voisivat vapaasti ilmaista itseään liikkumalla tai tanssimalla.

Tiimissämme päivä sujui hyvin ja jokaisella oli oma roolinsa päiväaikana. Meillä sujui tehtä-
vien jako hyvin ja jokainen hoiti oman osuutensa toiminnasta, vaikka olemme olleet tiimi vain hetken aikaa niin meillä toimii mutkattomasti yhteistyö.

Perjantai

Perjantaiamuna satoi vettä, joten teimme jo aamupalalla päätöksen, että jäisimme sisälle ja viettäisimme aamupäivän leikkien ja värittäen. Keskiviikon liikunnassa meillä alkoi Lillin lii-
kuntakerho, jonka jokaisesta teemasta tulee lapsille värityskuva, jonka lapsi saa värittää. Nämä värityskuvat kootaan lopuksi kirjaksi, jonka lapset saavat viedä kotiin. Tämä on osa ryh-
mämme pedagogista dokumentointia.

Koska meiltä puuttui lapsia, oli minulla aikaa printata ja laminoida kuvakortteja ja laulukort-
teja. Tällaiset leikkaa ja laminoi tehtävät vievät paljon aikaa, eikä niihin pysty keskittymään, jos koko lapsiryhmä on paikalla. Niinä päivinä, kun lapsia on vähemmän pitää käyttää tilaisuus hyväkseen ja tehdä tällaisia asioita, mitkä vaativat myös ajoittain ryhmästä poistumista.

Tämän täytyy myös muulle tiimille sopia, jotta on selvää, että yksi työntekijä saattaa poistua ryhmästä, eikä näin pysty valvomaan lapsia tai osallistumaan heidän leikkeihinsä, vaan muut työntekijät ovat vastuussa näistä asioista.

Välipalan jälkeen oli jo useampi lapsi haettu ja ryhmässä oli hyvin rauhallista. Itse leikkasin aamupäivällä laminoimani kortit ja kuvat loppuun. Ennen työaikani päättymistä rakentelin yhden lapsen kanssa palapeliä. Hän kuitenkin jossain kohtaa totesi osaavansa itsekin rakentaa, sillä taisin olla liian innokas rakentelija.

Viikkoanalyysi

Tällä viikolla jäi valitettavasti toteutumatta aiheen kannalta olennaiset eli tiimi palaveri ja Provaka kokous. Näistä olisi saanut hyvin materiaalia opinnäytetyöhöni, varsinkin kun tiimi palaverissa olisi tarkoitus ollut tehdä tiimisopimus, mikä jokaisen tiimin tulee tehdä syksyisin. Olin itse tiimipäivänä pois töistä, joten en päässyt siihen osallistumaan ja ilman minua ei voitu tiimisopimusta kirjoittaa. Provaka kokouksessa olisi ollut paikalla koko yksikön kaikki Provaka tiimiläiset ja Provaka ohjaajat. Kokous olisi ollut mielenkiintoinen ja tärkeä, mutta valitettavasti en pystynyt siihen osallistumaan.

Tutkimuksen mukaan onnistunutta tiimityötä edistävät toiminnan johdonmukaisuus, tiimi hyvinvointiin keskittyminen ja keskusteleva toimintakulttuuri (Ranta 2021, 32). Omassa työssäni korostuu mielestäni keskusteleva toimintakulttuuri, eli kaikki tiimin jäsenet puhuvat ääneen asioita, esimerkiksi kuka tekee mitään, eivätkä vain oletta, että ”kyllä joku hoitaa”. Kaikista työhön liittyvistä asioista pitää mielestä pystyä puhumaan avoimesti. Huipputiimin edellytyksenä on avoin ja rakentava keskustelukulttuuri myös ongelmatilanteissa, eli tiimin jäsenillä on oltavat hyvät vuorovaikutustaidot (Ahonen 2023, 23). Koen, että tiimissäni kaikilla on hyvät vuorovaikutustaidot, sillä olemme kaikki tehneet tätä työtä hyvin pitkään. Työssämme näkyy kokemus monista erilaisista tiimeistä ja mahdollisesti ongelmatilanteista ja niistä oppimisesta, miten tätä työtä tehdään tiiminä.

Tiimin hyvinvointia määrittää vuorovaikutuksen laatu. Lapset ja aikuiset voivat hyvin lämpimässä tunneilmapiirissä. (Ahonen 2023, 24, 113). Tiimin sisäinen ilmapiiri vaikuttaa siis suoraan lapsiin, joita varten tätä työtä teemme. Jokaisella varhaiskasvatuksen työntekijällä on siis vastuu hyvästä ilmapiiristä, jossa kaikkien on hyvä olla niin aikuisten, kuin lastenkin. Jokainen työntekijä on vastuussa myös omasta vuorovaikutuksen laadusta. Yleinen ilmapiiri ei jää vain oman tiimin sisälle vaan vaikuttaa samalla koko talon työskentelyilmapiiriin. Jos yksi tiimi voi huonosti se vaikuttaa negatiivisesti myös muihin työntekijöihin. Negatiivinen vuorovaikutus on valitettavan usein tarttuvaa, eikä kanna työyhteisöä. Itse olen vuosien aikana oppinut sen, että töissä keskitytään työasioihin ja että voimme olla asioista erimieltä, mutta se ei saa vaikuttaa työntekoon. Olen erittäin herkkä kaikkea negatiivista kuormitusta vastaan ja vetäydyn ikävistä tilanteista. Suurin syy miksi tässä työssä viihtyy, on hyvin toimiva

työyhteisö, jollainen minulla on. Saatamme olla eri mieltä asioista, mutta niistä pystyy keskustelemaan asiallisesti työyhteisössämme. Myös esihenkilöiden tuki on erittäin tärkeä toimivalle työyhteisölle ja sen toimintakulttuurille. Positiivinen esihenkilö luo hyvää myös alaisilleen.

Vastuu pedagogisen toiminnan toteuttamisesta on kaikilla tiimin jäsenillä. Jotta arki olisi toimivaa ja sujuvaa on tärkeää sopia selkeästi vastuualueista, työtehtävistä, vuorovaikutuksesta, tiedonkulusta ja jokaisen tiimin jäsenen tulee ymmärtää velvollisuutensa ja vastuunsa. (Järvinen 2021, 13.) Tiimisopimus on dokumentti missä sovimme käytännöistä ryhmässämme ja koska siihen kirjataan ylös asioita mitä yhdessä sovimme noudattamamme, on siihen helppo palata tilanteen vaatiessa, että mitä olimmekaan asiasta sopineet. Aiemmin tiimisopimukset ovat olleet aivan liian yksityiskohtaisia mihin on kirjattu hyvin paljon asioita, mitkä ovat olleet monille itsestäänselvyksiä. Vuosien aikana kaupunki on kuitenkin kehittänyt näitä sopimuksia ja ne kattavat minusta oleellisen, ilman että jokaista yksityiskohtaa tarvitsee kirjata. Tiimi voi tarvittaessa tehdä myös itse tarkempia kirjauksia työtehtävistä, mikäli kokee sen tarpeelliseksi.

4.8 Viikko 8: Arviointi

Viimeisen päiväkirjaviikon aiheena on arviointi. Varhaiskasvatuslaissa (2018/24) arvioinnista sanotaan, että arvioinnilla on tarkoitus turvata varhaiskasvatuslain toteutumista, sekä edistää edellytyksiä lapsen oppimiselle, kehitykselle ja hyvinvoinnille ja olla tukena varhaiskasvatuksen kehittämisessä. Arviointia tapahtuu koko ajan varhaiskasvatuksessa. Havainnoimme ja arvioimme lapsia jatkuvasti arjessa, kaikkea ei vain tule kirjattua ylös. Tiimi palavereissa arvioimme yhdessä tiimin kanssa toimintaa ja pedagogiikkaa, ja sitä miten olemme onnistuneet tai missä olisi kehitettävää. Vanhempien kanssa käydyissä vasukeskusteluissa, etenkin tuenlasten kohdalla, arviointi on suuressa merkityksessä. Täytyy arvioida tuen vaikuttavuutta ja sitä, miten lasta tuetaan jatkossa parhaiten. Pedagoginen dokumentointi toimii myös arvioinnin työvälineenä.

Maanantai

Aamupalan jälkeen aloimme askarrella isänpäivälahjoja. Laaja-alainen varhaiskasvatuksen erityisopettaja kävi hetken seuraamassa ryhmäämme, ennen kuin meni pitämään palaveria opettaja parini kanssa. Opettaja parini ja erityisopettaja olivat käyneet läpi tuenlasten asioita ja sitä, miten heidän tukensa toteutuu ryhmässämme. Lisäksi oli arvoitu toimintaamme ja sen vaikuttavuutta, etenkin tuenlapsiin esimerkiksi miten siirtymät toteutuvat ryhmässämme.

Itse arvioin, että siirtymämme sujuvat hyvin, sillä lapsia on siirtymissä yhtä aikaa paikalla vähän. Esimerkiksi iltapäivin meiltä haetaan paljon lapsia, joten iltapäivän pukemistilanteessa

lapsia on vähemmän, kuin aamupäivisin. Koen myös, että porrastaminen kaikissa tilanteissa rauhoittaa siirtymiä. Osa tuenlapsista pystyy melko itsenäisiin siirtymiin, kun taas osan kanssa siirtymät sujuvat aikuisen vahvalla läsnäololla, esimerkiksi kädestä pitäen. Suurin osa lapsistamme ovat hyvin omatoimisia, joten sekin helpottaa siirtymiä. Rauhalliset aikuiset ovat myös iso osa rauhallisia siirtymiä. Kiireetön ilmapiiri on myös osa rauhallisia siirtymiä.

Lepohetken aikana meillä oli opettajien yhteinen sak-työaika, missä oli varattu aikaa kaikille opettajille vastata erään opinnäytetyön kyselylomakkeeseen. Tällaisiin kyselyihin vastaaminen usein unohtuu, joten oli mukavaa, kun sille oli varattu aikaa. Samalla tämä kyselylomake herätti kysymyksiä, joista muiden opettajien kanssa keskustelimme. Lopuksi käytiin vielä tulevan isänpäivätapahtuman järjestämistä läpi.

Tiistaina

Kun tulin töihin olivat lapset isänpäiväkortteja askartelemassa. Pyrimme saamaan kortit mahdollisimman monen kanssa valmiiksi, jotta saisimme ne torstaina jaettua lokeroihin. Aamupäivä sujui siis askartelun ja ulkoilun merkeissä.

Ruokailu ja lepoetki sujuivat hyvin ja koska lapsia oli vähemmän pääsi toinen opettaja pitämään sak-työaika, sillä häntä ei tarvittu lepoauneessa. On tärkeää tehdä kirjallisia töitä silloin kun siihen on keskeytymätöntä aikaa, sillä keskeytykset vaikeuttavat ainakin itselläni keskittymistä ja ajatustyö pitää aina keskeytyksen jälkeen aloittaa alusta.

Olemme paljon pohtineet mitä ne lapset, jotka eivät nuku voisivat tehdä sillä aikaa, kun muut vielä nukkuvat. Usein lapset itse haluavat tehdä palapelejä, mikä on hyvä ja hiljainen puuha, mutta tätä aikaa voisi hyödyntää myös jollain muulla tavalla. Ryhmämme viisivuotiaille meillä on tehtynä tehtävävihot, mitä he voisivat tässä kohtaa päivää tehdä, mutta pienemmillekin pitäisi saada jotain mielekästä tehtävää. Olen miettinyt pitäisikö neljävuotiaille tehdä omat tehtävävihot tai sitten kasata erilaisia koritehtäviä, joita lapset saisivat lepoetken aikana tehdä. Tärkeää on antaa nukkuville lapsille leporauha, joten kovin äänekkäitä leikkejä, ei voi lepoetken aikana tehdä.

Keskiviikko

Aamupäivä meni lasten kanssa leikkiessä ja ulkoillessa. Lapset kävivät lastenhoitajan ohjauksessa Lillin liikuntakerhossa pienryhmittäin. Kaikkien tiimin jäsenten osaamista tulee hyödyntää ja tässä kohtaa hyödynämme lastenhoitajan käymiä liikuntakoulutuksia, ja hänellä on vetovastuu näistä Lillin liikuntakerhoista. Tarvittaessa toinen meistä opettajista on mukana avustamassa.

Lasten kanssa toteutettaessa erilaisia asioita, kuten tämä liikuntakerho, tulisi muistaa aina kysyä lasten mielipide siitä mitä he asiasta pitivät. Osalta lapsista tulee palaute spontaanisti,

mutta osan voi olla vaikea ilmaista omaa mielipidettään. Mietimme jos ottaisi eri tilanteisiin käyttöön hymy- ja surunaaman ja tai peukkuarvion, jolla lapset saisivat ilmaista oman mielipiteensä siitä, oliko esimerkiksi liikuntakerhossa kivaa vai ei. Tärkeää olisi osallistaa lapsia kertomaan omia mielipiteitään ja keskustelemaan niistä. Näiden arvioiden, keskustelujen ja mielipiteiden pohjalta kasvattajat pystyisivät muokkaamaan toimintaa toivottuun suuntaan.

Lepohetken aikaan meillä oli talon palaveri, jossa ensin käytiin läpi diabetes infoa ja sitä miten tärkeää on, että talossa kaikki työntekijät olisivat tutustuneet diabeteksen hoitoon. Sitten siirryimme aiheeseen joulunajan päivystys ja esihenkilömme pyysi meitä arvioimaan mikä kesäpäivystyksessä toimi, ja mikä ei ja miten haluaisimme kehittää tulevaa päivystystä. Keskustelimme aiheesta hetken paikalla olleiden työntekijöiden kanssa ja olimme melko samoilla linjoilla siitä mikä viime kesänä toimi ja mikä ei. Esihenkilömme kirjasi nämä asiat ylös.

Torstai

Jatkoimme isänpäiväkorttien askartelua niiden kanssa, joilla oli se vielä kesken. Ulkoilun jälkeen lapset siirtyivät päiväpiirille, jossa harjoiteltiin mahdollisia joulujuhlalauluja.

Olemme tiimissämme kaikki pyrkineet lisäämään valokuvaamista ja valokuvien julkaisemista Instagram-tilillemme. Varhaiskasvatuksen laatua tehdään näkyväksi pedagogisen dokumentoinnin kautta ja se antaa lapsille ja huoltajille mahdollisuuden olla mukana arvioinnissa (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 79). Pedagoginen dokumentointi siis mahdollistaa myös perheiden osallisuuden arvioinnissa. Tähän mennessä kaikki palaute mitä vanhemmilta on tullut, on ollut pelkästään positiivista. Perheet ovat hyvin ottaneet Instagram-tilimme vastaan ja seuranneet sitä aktiivisesti. Tämä on selkeästi sellainen sovellus, jonka käyttäminen on monelle helppoa ja silloin sitä tulee seurattua. Itse olen pohtinut sitä, kuinka paljon sisältöä tulee tilillemme tuottaa, jotta se pysyy vanhemmilla jatkossakin seurannassa. Riittääkö muutama päivitys viikossa vai tuleeko joka päivä jakaa päivästämmme varhaiskasvatuksessa jotakin?

Perjantai

Aamulla töihin tullessa oli menossa jo koko talon yhteinen isänpäivätapahtuma. Olimme kutsuneet isän tai muun tärkeän henkilön päiväkotimme aamupalalle ja yhteiselle lukuhetkelle. Saliin oli rakennettu lukunurkkauksia ja kirjastosta olimme lainanneet kymmenittäin kirjoja, jotka kattoivat melkein kaikki päiväkodissamme puhutut kielet. Isä tai muu tärkeä ihminen sai lukea lapselle joko suomen kielistä kirjaa tai kirjaa äidinkielellään. Tapahtuman tarkoituksena oli juhlistaa isänpäivää, sekä muistuttaa perheitä lukemisen tärkeydestä.

Lepohetken aikana kävin läpi ryhmämme perustoiminnan arviointilomakkeita ja arvioin onko muutosta tullut tässä muutaman kuukauden aikana. Kohta, mihin on selkeästi tullut muutosta

edellisestä arviointikerrasta, on lepo hetket. Lepo hetket olivat alku syksystä kovin levottomia, sillä meillä oli aloittanut useampi uusi lapsi, jotka olivat kovin itkuisia. Nyt nämä lapset ovat jo tottuneet päiväkodissa oloon ja käyvät nukkumaan ilman itkuja ja nukkuvat pidempiä unia kuin aloittaessaan. Tämä tekee koko lepo hetkestä huomattavasti rauhallisemman.

Olemme myös lisänneet siirtymiin ajastimen käyttöä, jotta siirtymiä pystyy paremmin ennakkoimaan lasten kanssa. Lisäksi ensin-sitten- kuvat ovat meillä työn alla. Näitä kuvia on käytetty aiemmin muutaman lapsen kanssa, mutta olemme todenneet, että useampi lapsi hyötyisi niistä. Siirtymät sujuvat pääosin hyvin, kuten jo aiemmin totesin, mutta muutama lapsi hyötyy, siitä että me kasvattajat enemmän ennakoimme tilanteita ja selkeästi kuvallisesti sanoitamme mitä tulee tapahtumaan ensin ja mitä sitten.

Lähiluonnon hyödyntäminen on meillä edelleen huonosti toteutuva asia ja siihen pitäisi panostaa huomattavasti enemmän. Valitettavasti syksyämme on ollut kovin pirstaleinen ja ryhmämme sen verran vaativa, että pitää tarkkaan suunnitella etukäteen ketkä lapsista metsään lähtevät ja kuinka monta aikuista tarvitaan. Hyvin suunniteltu metsäretki usein kaatuu siihen, ettei ole tarpeeksi henkilökuntaa sitä toteuttamaan.

Viikkoanalyysi

Viikon aiheena oli arviointi ja pyrin joka päivä arvioimaan jotain asiaa työssäni. Arviointi on tärkeä osa varhaiskasvatusta ja sitä tulee tehtyä jatkuvasti, mutta mielestäni siihen tulisi käyttää enemmän aikaa ja tietoisesti valita asioita mitä arvioidaan. Lapsia ja heidän kehityksensä ja oppimista arvioidaan jatkuvasti, mutta kasvattajan toimintaa ja kehitystä arvioidaan hyvin vähän. Kasvattajan oman toiminnan arviointi liittyy lähinnä esihenkilön kanssa käytäviin vaikuttavaa työtä-keskusteluihin, joka on kerran vuodessa. Keskeisessä asemassa varhaiskasvatuksen laadun ylläpitämisessä ja kehittämisessä on henkilöstön suunnitelmallinen ja tavoitteellinen itsearviointi (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 78). Jokaisen työntekijän tulisi siis aktiivisesti arvioida itseään ja omaan toimintaansa varhaiskasvatuksessa.

Vantaalla varhaiskasvatuksen laadun arviointi pedagogisella tasolla toteutetaan pääasiassa itsearviointina, joka on tavoitteellista. Tässä korostuu reflektiivinen työote ja kyky pedagogisesti perustella toimintaansa. Arviointi kohdistuu oppimisympäristöihin, toimintakulttuuriin ja pedagogiseen toimintaan. Lapsiryhmässä laadun arviointi pedagogisella tasolla toteutetaan keskeisillä työvälineillä, joita ovat pedagoginen dokumentointi, ryhmän toimintasuunnitelma ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelma. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 79,81.)

Nyt syksyllä olemme käyneet jo melkein kaikkien perheiden kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma keskustelut. Vantaalla lapsen vasu on melko pelkistetty ja siihen tulee melko vähän kirjauksia lapsesta. Tuenlapsilla kirjauksia tulee enemmän, sillä heillä on ryhmän

tavoitteiden lisäksi omat tavoitteensa toimintakaudelle. Vantaalla tavoitteet asetetaan siis koko lapsiryhmälle, ei enää yksittäisille lapsille.

Toiminnan suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden kanssa kulkee aina arviointi. Jotta voimme varmistua siitä, että tavoitteet toteutuvat, tulee toimintaa arvioida. Pedagogisen toiminnan konkretisoi ja havainnollistaa arviointi. Pedagogisen toiminnan arviointi alkaa lapsiryhmä tarpeesta ja varhaiskasvatuksen tavoitteista. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma toimii pedagogisena työvälineenä, joka ohjaa arviointia ja toiminnan toteuttamista. (Ahonen & Roos 2019, 51-52.)

Yhtä tärkeää kuin suunnittelu ja toteutus on siis arviointi. Pitää pysähtyä oman työn äärelle arvioimaan miten esimerkiksi suunniteltu liikuntahetki toteutui. Päästiinkö tavoitteisiin, joita suunnitelmalle oli annettu? Tällainen arviointi usein arjessa jää hyvin vähälle, sillä itse en osaa ajatella pieniä kokonaisuuksia, vaan näen vain koko päiväpedagogiikkaa ja sitä, miten se on onnistunut. Tällaisia kokopäiväpedagogiikkaan liittyvät asiat ovat itsestäni kaikkein tärkeimpiä asioita mitä varhaiskasvatuksessa on, eikä se miten yksittäinen suunnitelma toteutui. Tärkeämpää minun mielestäni on se, miten mennyt päivä sujui, kohtasinko jokaisen lapsen yksilönä, saiko lapsi tältä päivältä sen mitä hän tarvitsi. Suunnitelmia tulee ja menee ja niitä toki arvioidaan ja muokataan tarpeen mukaan, mutta silti itse arvotan päivää kokonaisuutena tärkeimmäksi arvioinnin kohteeksi. Muutoksia suunniteltuihin kokonaisuuksiin yleisimmin tuo henkilökuntavaje, jolloin vajaalla henkilökunnalla ei pystytä toteuttamaan kaikkea mitä olemme suunnitelleet.

5 Yhteenveto

Tavoitteena tällä päiväkirjamuotoisella opinnäytetyöllä oli kehittää ryhmässämme tapahtuvaa pedagogista dokumentointia, jonka avulla saadaan pedagogiikkaamme ja päivittäistä lasten arkea näkyvämmäksi vanhemmille ja samalla pyrkiä lisäämään lasten ja vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa. Mielestäni saavutin nämä tavoitteet hyvin. Saimme käynnistettyä ryhmässämme tapahtuvaa pedagogista dokumentointia rakentamalla kaikkien nähtäville vasuseinän, sekä aloitimme Instagram-tilin aktiivisen päivittämisen. Näillä kahdella tavalla saamme vanhemmille näkyväksi pedagogiikkaamme ja päivittäistä arkeamme varhaiskasvatuksessa. Vanhemmat ovat ottaneet uudet käytännöt hyvin vastaan ja vaikka järjestämäni vanhempainamuun ei osallistunut, kuin vähän vanhempia olen silti jokaisessa vasukeskustelussa avannut ryhmämme pedagogista dokumentointia vanhemmille.

Vanhempia olisi hyvä saada enemmän osallisiksi varhaiskasvatukseen esimerkiksi juuri yhteisten tapahtumien kautta. On ymmärrettävää, etteivät kaikki vanhemmat pysty tai halua osallistua yhteisiin tapahtumiin, mutta itse koen että ne ovat väyliä, joissa matalalla kynnyksellä

voi olla osallisena varhaiskasvatuksessa. Tapahtumat myös avaavat vanhemmille varhaiskasvatusta eri tavalla, kun pääsee läheltä seuraamaan mitä päiväkodissa tapahtuu ja miten lapsi ryhmässä toimii.

Mielestäni tämän syksyn vasukeskusteluissa, kuitenkin mielestäni päästiin hyvää ja vastavuoroiseen keskusteluun, suurimman osan vanhemmista kanssa. Vanhemmat halusivat keskustella ja ottivat neuvoja hyvin vastaan ja olivat kiinnostuneita siitä, miten lapsi varhaiskasvatuksessa toimii. Aina näin ei ole ja keskusteluyhteyttä saattaa olla vaikea löytää vanhemman kanssa. Itse olen äärimmäisen huono keskustelun ylläpitäjä silloin, jos toiseen ei saa yhteyttä.

Kokonaisuutena opinnäytetyöni oli kovin rikkonainen, koska siinä oli aivan liikaa yksittäisiä viikkoaiheita. Vaikka kaikki aiheet liittyivät pedagogiseen dokumentointiin, niin silti ne jäivät irrallisiksi kokonaisuuksiksi, joita oli vaikea yhdistää osaksi suurempaa kokonaisuutta. Punainen lanka selkeästi hukkui kaiken keskellä ja oli vaikea keskittyä moneen eriasiaan yhtä aikaa. Nyt jos aloittaisin uudelleen, valitsisin aiheita puolet vähemmän ja keskittyisin yhteen aiheeseen aina kaksi viikkoa kerrallaan. Aiheita, joita pidin tärkeinä ja jotka jättäisin opinnäytetyöhön, olisivat pedagoginen dokumentointi, osallisuus, huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö ja lasten digitaidot. Näihin aiheisiin olisi kannattanut käyttää enemmän aikaa niin opinnäytetyöni, kuin oman ammatillisen kasvun kannalta.

Tämän päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön myötä olen saanut vahvistusta omaan ammatilliseen osaamiseeni. Syksy sujui hyvin, monista haasteista huolimatta. Teimme lokakuun puoliväliin asti töitä sijaisten kanssa, sekä myös vajaalla tiimillä, siitä huolimatta päivät sujuivat hyvin ja lapsiryhmämme mielestäni lähti hyvin ryhmäytymään. Selkeä muutos kuitenkin tapahtui, kun saimme vakituisen lastenhoitajan ryhmäämme. Nyt olemme tehneet kuukauden kokonaisuena tiiminä töitä ja se on helpottanut arkeamme suuresti, että meillä on tarpeeksi pysyvää henkilökuntaa.

Tietoperustan kirjoittaminen on luonut myös varmuuden siitä, että olen hyvä varhaiskasvatuksen opettaja ja pystyn perustelemaan valitsemiani ratkaisuja pedagogisesti. Mielestäni työntekijöiden osaaminen ja ammatillisuus heijastuu suoraan lapsiryhmään ja siihen, miten ryhmä toimii ja käyttäytyy. Ryhmämme on syksyaikana muototunut hyvin toimivaksi ja alku syksyn levottomuus ja itkuisuus on jäänyt pois. Lapset ovat rauhallisia ja suurin osa tulee mielellään päiväkotiin. Myös se, että olemme tehneet pedagogisen ratkaisun, jossa painotamme leikkiä ja leikille on runsaasti aikaa, näkyy ryhmässämme. Ryhmämme lapsilla on hyvät leikki-aidot ja he pystyvät leikkimään pitkäkestoisia leikkejä, kun heille antaa siihen aikaa.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on sujunut myös hyvin tänä syksynä ja mielestäni olen ollut vanhempien kanssa hyvässä vuorovaikutuksessa ja vasukeskustelut ovat menneet hyvin. Instagram on myös avannut lisää keskusteluväyliä vanhempien kanssa. Toivoisin vanhemmilta

enemmän osallisuutta varhaiskasvatukseen ja jatkossa tulee miettiä miten sellaisia väyliä parhaiten vanhemmille järjestää.

Lasten osallisuudesta lukiessani sain paljon uutta tietoa. Osallisuus on asia mistä puhutaan paljon, myös lähihoitaja opinnoissani sitä pidettiin tärkeänä, mutta aiheeseen oli mielestäni vaikea paneutua. Varhaiskasvatussuunnitelmakaan ei avannut minulle kyseistä käsitettä tarpeeksi. Osallisuus oli mielessäni lokeroitunut lastenkokouksiin ja muihin erikseen järjestettäviin keskusteluihin, kun todellisuudessa lapsi on jatkuvasti osallisena elämässään, tai ainakin hänen kuuluu olla. Lapsen tulisi olla myös osallisena päiväkotiryhmässään ja varhaiskasvattajan tehtävänä on mahdollistaa jokaisen lapsen osallisuus. Aikuinen on valta-asemassa lapsen osallisuuden kokemisessa. Varhaiskasvatuksessa opitaan taitoja tulevaisuutta varten ja osallisuuden kokeminen on tärkeä asia. Kun lapsi oppii pienestä pitäen, että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa omiin asioihinsa ja olla osallisena erilaisia ryhmiä omana itsenään, on hänellä paremmat mahdollisuudet kasvaa aikuiseksi, joka tiedostaa oikeutensa ja osaa käyttää osallisuuttaan yhteiskunnassa.

Viikkoanalyseista olen oppinut arvioimaan omaa toimintaani monesta uudesta näkökulmasta. Kun on vuosia tehnyt tätä työtä, tulee sokeaksi omalle toiminnalleen ja vuodet menevät samaa toistaessa, eikä muutosta omaan työhön tule tehtyä. Itsearviointi ja esihenkilöiden kanssa käytävät arviointikeskustelut ovat vähäisiä ja niitä tulisi tässä työssä olla paljon enemmän. Esihenkilöt antavat enemmän palautetta koko tiimille, kuin yksittäiselle työntekijälle. Etenkin urani alkupuolella olisin kovasti kaivannut palautetta esihenkilöiltä, olisi se sitten ollut hyvää tai huonoa, mutta vuosien kuluessa siihen tottui, ettei koskaan kukaan esihenkilö antanut mitään palautetta. Tätä opinnäytetyötä kirjoittaessa on joutunut miettimään omaa ammatillisuuttaan ja sitä olenko minä esimerkiksi se kasvattaja joka mahdollistaa lapsen osallisuuden vai se joka ohittaa lapsen yrityksen olla osallisena? Koen että tätä työtä kirjoittaessani olen oppinut paljon itsestäni varhaiskasvattajana. Siitä millainen olen ja millainen haluan tulevaisuudessa olla varhaiskasvatuksen sosionomina. Haluan olla lapsille saatavilla oleva aikuinen, jolla ei ole kiire minnekään ja joka kohtaa jokaisen lapsen ja perheen yksilönä. Koen myös, että meillä on tiimini kanssa hyvin samantlaiset arvot, joiden ohjaamana tätä työtä teemme ja siksi meidän on helppo työskennellä hyvänä tiiminä yhdessä lasten hyväksi.

Olen saanut uusia näkökulmia vanhempien kohtaamiseen ja päivittäiseen vuorovaikutukseen. Pitkään olen jännittänyt vanhempien kanssa pidettäviä vasukeskusteluja, mutta nyt tänä syksynä löysin uuden keinon käydä näitä keskusteluja ja mielestäni keskustelut olivat hyviä ja antoisia. Uskon myös, että vanhemmille jäi keskusteluista positiivinen kokemus, sillä vanhemmat ovat lähteneet hyvillä mielin keskustelusta.

Olen myös aiemmin jännittänyt suuresti vanhempainiltoja ja muita tapahtumia, joissa minun pitäisi olla äänessä. Tämän syksyn vanhempainaamu oli minun suunnittelemani ja toteuttama

ja kokonaisuudessa tilaisuus sujui hyvin, vaikka vanhempia olikin vähän paikalla. Tämä onnistumisen kokemus helpottaa jatkossa vastaavien tilaisuuksien järjestämistä.

Lasten kanssa pidetty digiviikko oli myös onnistumisen kokemus ja oli mukava nähdä miten innokkaasta lapset oppivat uutta. Olen tiennyt, että lasten digitaidot ovat tärkeitä, mutta ne jäävät varhaiskasvatuksen arjessa vähemmälle huomiolle. Jatkossa aion ottaa lasten kanssa käyttöön enemmän Blue-Bot robottia ja opetella tabletin käyttöä, sillä se on hyvä taito osata ennen koulun alkua. Lasten digiosaamista kannattaa muutenkin hyödyntää, sillä heiltä löytyy suurta mielenkiintoa digiasioita kohtaan ja he oppivat niitä nopeasti.

Nostan vielä esille lasten osallisuuden ja sen miten tärkeää on jo yhteiskunnallisesta näkökulmasta tuntea osallisuutta. Kuten olen aiemmin maininnut, niin lapsiryhmämme on hyvin monimuotoinen ja on tärkeää, että kaikki saavat omalla tavallaan olla osallisina ryhmässä. Varhaiskasvattajalla on myös hyvin suuri vastuu havainnoida pienimpiäkin yrityksiä olla osallisena ja vastata näihin aloitteisiin.

Minä ja koko tiimini oppi sen kuinka tärkeää on pedagoginen dokumentointi, jolla tehdään varhaiskasvatusta näkyväksi vanhemmille. Tämä oli menetelmä, jota tässä ryhmässä emme ole aiemmin vielä aktiivisesti käyttäneet. Meidän kohdallamme se tarkoitti Instagram-tilin ylläpitämistä, mikä siis vaatii aktiivista valokuvaamista, valokuvien valitsemista ja julkaisemista. Jokaiseen julkaisuun tulee kuvan lisäksi liittää tekstiä, jolla avataan kuvien tapahtumia. Eli pelkkä valokuvaaminen ei riitä, vaan on kyettävä kirjoittamalla avaamaan mitä olemme tehneet ja mistä tapahtumista kuva kertoo. Aiomme jatkaa Instagram-tilin ylläpitämistä koko toimintakauden. Olemme myös vihdoin saaneet valokuvausluvut melkein kaikilta kuntoon, ja enemmistö vanhemmista ovat sallineet lastensa kuvaamisen. Tämä on meidän kannaltamme hyvä asia, sillä se helpottaa valokuvaamista, kun tietää, että vain muutama lasta ei saa kuvata. Kun valokuvausluvut ovat nyt kunnossa voimme kuvata vapaammin joka tilanteessa.

Myös vasuseinän rakentaminen jatkuu koko toimintakauden ajan. Nyt sinne on tullut vain kirjoitusta, mutta tarkoitus on saada valokuvia siirrettyä koneelle ja printattua seinää varten. Tämä vaatii vielä pohdintaa, miten saadaan valokuvat puhelimelta tietokoneelle noudattaen kaikkia tietosuojasääntöjä. Vasuseinä tulee elämään ryhmässämme siis jatkossakin, ja sitä saavat kaikki tiimin jäsenet täydentävät haluamallaan tavalla. Mielestäni varhaiskasvatussuunnitelman avaaminen vanhemmille on erittäin tärkeää ja tähän pyrimme vasuseinällämme.

Toivon, että tämän kehittämistyö myötä muutkin varhaiskasvatusyksikkömme ryhmät kiinnostuisivat pedagogisesta dokumentoinnista ja sen luomisesta mahdollisuuksista. Aion ensi vuonna esitellä meidän tapaamme toteuttaa pedagogista dokumentointia, jossakin pedagogisessa palaverissamme. Esihenkilöni antaa palautetta opinnäytetyöstäni.

Jatkokehitys olisi laajentaa pedagogista dokumentointia esimerkiksi lasten haastatteluilla tai videokuvaamalla toimintaa, jolloin saadaan uudenlaista tietoa pedagogiikan toimivuudesta. Lasten haastatteluilla saataisiin lapsia osallistettua varhaiskasvatukseen syvemmin. Tärkeänä osana tulevaa kehittämistä olisi lisäksi arviointi, sillä arvioinnin avulla saadaan tarkempaa tietoa esimerkiksi toiminnan vaikuttavuudesta.

Lähteet

- Ahonen, L. 2017a. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen käsikirja. Juva: PS-Kustannus.
- Ahonen, L. 2017b. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Ahonen, L. 2023. Tiimin voima varhaiskasvatuksessa. Liettua: PS-Kustannus.
- Ahonen, L. & Roos, P. 2019. Iloa ja oivalluksia! Pedagogiikan arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Vaasa: Kasvusto.
- Alijoki, A. & Pihalaja, P. 2017. Pedagogiset rakenteet ja ratkaisut lasten erityisen tuen tarpeiden näkökulmasta. Teoksessa: Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 2017. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Helenius, A. & Mäntynen, P. 2017. Leikin aakkoset. Teoksessa: Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. 2017. Pienet päivähoitossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Juva: WS Bookwel Oy, 133-159.
- Järvinen, K. 2021. Varhaiskasvatuksen tiimikirja. Työkirja toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Helsinki: Pedatieto.
- Järvinen, K. & Mikkola, P. 2015. Oletko sä meidän kaa? Näkökulmia osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen varhaiskasvatuksessa. Pedatieto Oy.
- Kangas, J., Lastikka, A-L. & Karlsson, L. 2021. Voimauttava varhaiskasvatus. Leikkivä, osallinen ja hyvinvoiva lapsi. Helsinki: Otava.
- Kielinuppu. 2024. Mikä on kielinuppu? Viitattu 3.10.2024. <https://www.kielinuppu.fi/>
- Kivijärvi, T. 2017. Vieras ja monikielisen lapsen tukeminen. Teoksessa: Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 2017. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Koivunen, P-L. & Lehtinen, T. 2016. Kasvu kiikarissa. Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. 2. painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Lastentarhanopettajaliitto. 2017. Nyt on pedagogiikan aika! Viitattu 14.8.2024 <https://www.vol.fi/uploads/2018/10/31eded03-pedagogiikanaikajulkaisu-6.pdf>
- Mökkönen K. 2017. Vuorovaikutus asiakastyössä. Asiakkaan kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla. Tallinna: Gaudeamus Oy.
- Oaj. 2024. Opettajana varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Viitattu 1.9.2024. <https://www.oaj.fi/arjessa/mita-opettajan-tyo-on/opettajana-varhaiskasvatuksessa-ja-esiopetuksessa/>
- Ojansalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J.2018. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3.-5.painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Opetushallitus. 2024a. Mitä on varhaiskasvatus. Viitattu 11.8.2024. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>

Opetushallitus. 2024b. Lasten osallisuus. Viitattu 20.10.2024. <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/lasten-osallisuus>

Opetushallitus. 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. Viitattu 14.8.2024. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf

Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus.

Ranta, S. 2021. Kasvujuuret. Miten tuen lapsen oppimista ja hyvinvointia? Keuruu: PS-Kustannus.

Rintakorpi, K. 2018. Varhaiskasvatuksen tallentamisesta kohti pedagogista dokumentointia. Kasvatustieteellisiä tutkimuksia, numero 24. Helsinki. Viitattu 29.9.2024. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/ab4e8d23-cc5f-4a49-a30d-232aedee9f70/content>

Rintakorpi, K. & Vihmari-Henttonen, E. 2017. Tää on meidän maailma! Pedagoginen dokumentointi varhaiskasvatuksessa. Lasten Keskus.

Roos, P. 2016. Mitä kuuluu? Lapsen kertomukset ja osallisuus päiväkotiarjessa. Vaasa: Piia Roos Oy.

Saren, S. 2019. Tiede- ja teknologiapedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Tienari, J. & Kiriakos, C. 2020. Autoetnografia. Teoksessa: Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus.

Tuulensalo, H., Kalliomeri, H. & Laimio, J. (Toim.) 2021. Kohti lapsen näköistä osallisuutta. Pelastakaa lapset ry.

Vanhempainliitto. 2024. Vanhempien osallisuus. Viitattu 31.8.2024. <https://vanhempainliitto.fi/vanhempainliiton-toiminta/varhaiskasvatus/vanhempien-osallisuus/>

Vantaa. 2024. Lapsi varhaiskasvatuksessa. Viitattu 11.8.2024. https://www.vantaa.fi/fi/kasvatus-ja-koulutus/varhaiskasvatus/lapsi-varhaiskasvatuksessa?_gl=1*12p8f7i*_up*MQ..*_ga*NzE5NzkyNDYzLjE3MjMzO-DQwODY.*_ga_M5YJ6NNBZE*MTcyMzM4NDA4NS4xLjAuMTcyMzM4NDA4NS4wLjAuMA..

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma. 2022. Viitattu 22.9.2024. <https://eperusteet.opinto.polku.fi/eperusteet-ylops-service/api/dokumentit/24222514>

Varhaiskasvatus laki. 540/2018. Viitattu 11.8.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Kuviot

Kuvio 1: Sidosryhmät	13
----------------------------	----

Kuvat

Kuva 1: Vasuseinä	10
-------------------------	----

Kuva 2: Oppimisen alueet

Kuva 3: Laaja-alainen osaaminen